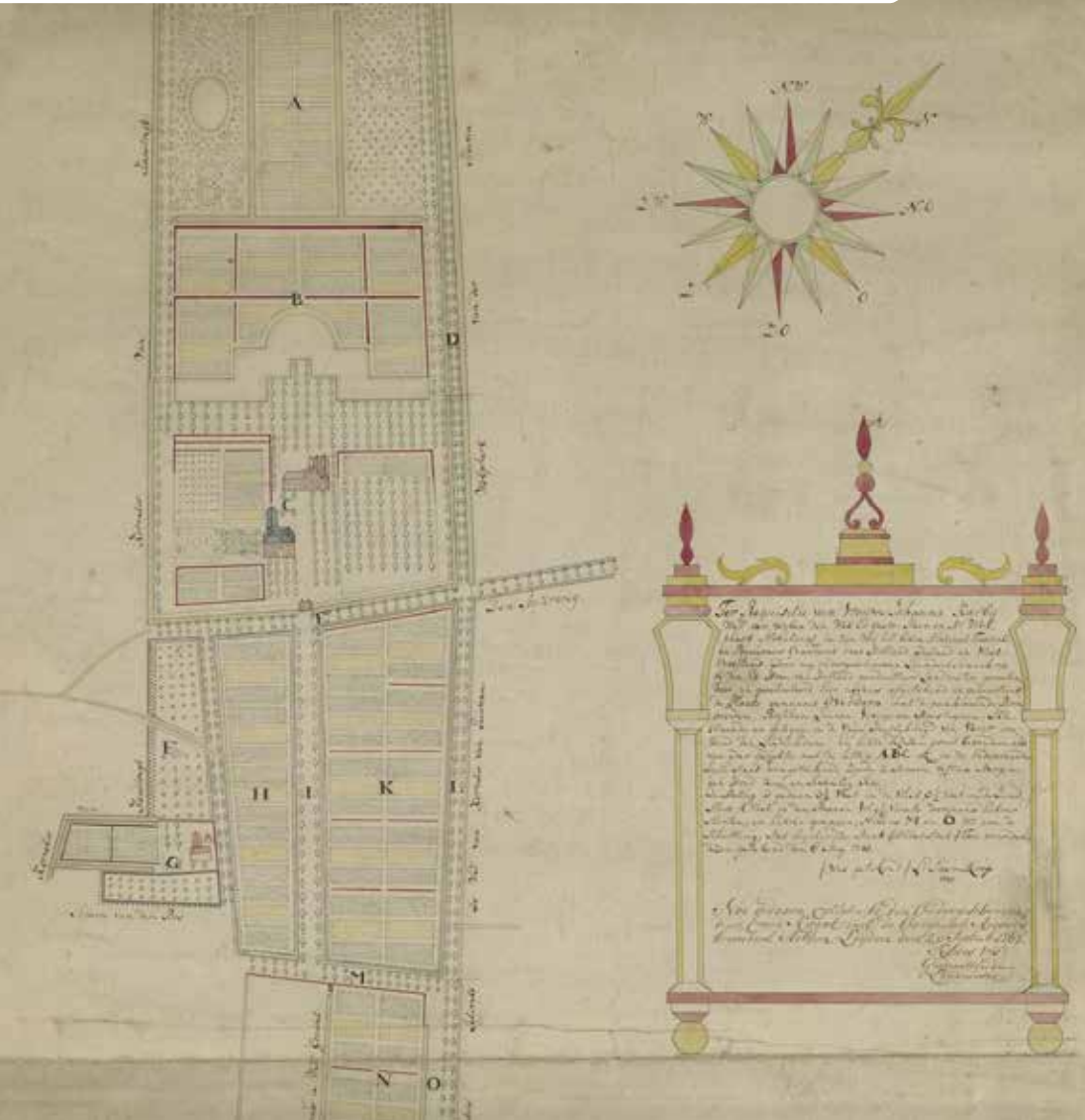

ERF GOED NIEUWS

Overdam 'eene freaeije buitenplaets'

Colofon

Erf Goed Nieuws is een uitgave van de Vereniging Erfgoed Leidschendam en verschijnt minimaal twee keer per jaar. Het wordt gratis toegezonden aan leden. Advertentietarieven op aanvraag.

Redactie Erf Goed Nieuws

De vaste redactie bestaat uit Idsard Bosman, Willemien de Vlieger-Moll, Peter Neukirchen en Cees Siermann. Voor suggesties, op- of aanmerkingen over Erf Goed Nieuws kunt u zich richten tot de redactie: telefoon (06) 53717333 of e-mail: info@erfgoedleidschendam.nl

Druk

OKzPress, Den Haag

Lay-out

OKzPress, Anton Beuse

Vereniging Erfgoed Leidschendam

Bestuur

Voorzitter en secretaris: drs. C.A.F. Siermann
Penningmeester: drs. J.H. Athmer
Bestuurslid: drs. H.R. Grootenhuis
Bestuurslid: dhr. I.J. Bosman

Adviseur bouwhistorie:

P. Jansen

Adviseur bouwtechniek:

Ing. J.J. van Vliet

Website

www.erfgoedleidschendam.nl

E-mail

info@erfgoedleidschendam.nl

Adres

Vereniging Erfgoed Leidschendam, postbus 3027, 2260 DA Leidschendam

Telefoon

Secretaris: (06) 53717333

Wilt u het werk van de vereniging steunen, dan kunt u lid worden. U kunt zich aanmelden via www.erfgoedleidschendam.nl. De minimum bijdrage bedraagt 15 euro per jaar.

Foto voorpagina: Kaart van de buitenplaats Overdam gelegen in de vrije heerlijkheid van Veur in 1740. Bron: Nationaal Archief Den Haag.

INHOUDSOPGAVE

Erfgoed Leidschendam pioniers:
Anton Kortekaas

4

Erfgoed Leidschendam pioniers:
Johan van Reisen

12

Overdam 'eene fraeije buitenplaats'

20

De winkeliers van St. Raphaelstraat 1

50

Erfgoed Leidschendam pioniers:

ANTON KORTEKAAS

Het periodiek van Vereniging Erfgoed Leidschendam bestaat 30 jaar. Een goed moment om de mensen die aan de wieg hebben gestaan van de vereniging en haar werk te vragen naar hun herinneringen. Zoals het verhaal van Anton Kortekaas, een van de oprichters van de voorloper van Vereniging Erfgoed Leidschendam: de Historische Werkgroep.

DE BEGINPERIODE

“Als ik mij goed herinner, was het eind 1990 toen ik werd benaderd door Toi-

ne van Wieringen (archeoloog werkzaam bij de gemeente Leidschendam), om deel te nemen aan een historische werkgroep. Doel van deze werkgroep was het beschermen van het historisch erfgoed zoals monumenten en cultureel historische landschappen, het geven van lezingen en het houden van tentoonstellingen. De oprichting van een dergelijke werkgroep was in mijn ogen een goed initiatief en ook eigenlijk wel noodzakelijk. Een coördinerend orgaan op het gebied van de geschiedenis van

Foto van 'het wapen van Veur' op de hoek van de Damlaan en de Voorburgseweg met de stoomtram in 1898. Bron: Anton Kortekaas

en (het behoud van) het erfgoed in Leidschendam zou een goede zaak zijn. Als geboren Leidschendammer heb ik zelf meegemaakt dat er veel verdwenen is. Woonwijken werden in een rap tempo uit de grond gestampt met vaak te weinig besef van de historische waarde van wat er daarmee verdween. Verder zou een werkgroep historische onderzoek kunnen doen en artikelen kunnen publiceren over de geschiedenis van Leidschendam. Een van de ideeën hierover die bij mij leefde was het interviewen van zo veel mogelijk Leidschendamers die de crisisjaren voor de Tweede Wereldoorlog hadden meegemaakt om zo een beeld van die tijd in ons dorp te creëren. Op dat moment waren er immers nog mensen te vinden die deze tijdbewust hadden meegemaakt.

De reden dat ik voor de werkgroep gevraagd werd had waarschijnlijk te maken met het feit dat ik op dat moment regelmatig historische artikelen schreef die werden gepubliceerd in Het Leidschendamse Krantje. Het Krantje, zoals het door bijna iedereen werd genoemd, was een uitgave van Meester Druk. De eigenaar hiervan, Jan Meester, kende ik van de zaalvoetbal. We speelden samen in het tweede team van The Yellows. Op een gegeven moment vertelde hij na een wedstrijd over zijn idee om een plaatselijke krant uit te gaan geven als tegenhanger van de Leidschendammer. Het moest een gezellige, wekelijkse uitgave worden waarin voor iedereen iets te lezen zou zijn. Door te kiezen voor een tabloid formaat zou het ook makkelijker te

lezen zijn. Je had dan niet zo'n enorm grote krant in je handen. Jan wist dat ik afgestudeerd historicus was en we raakten aan de praat over zaken die in Het Leidschendamse Krantje opgenomen zouden kunnen worden. Hij vroeg me of het mogelijk was of ik met enige regelmaat artikelen zou kunnen schrijven over de geschiedenis van Leidschendam. Ik ging hiermee akkoord en zo verschenen er af en toe artikelen over onder meer de RK Woningbouwvereniging, het sluizencomplex, monumentale boerderijen in Leidschendam en nog vele andere onderwerpen.

Op 24 juni 1985 ben ik afgestudeerd aan de Rijksuniversiteit Leiden in de studierichting moderne geschiedenis. Dat is de geschiedenis vanaf de Franse Revolutie in het jaar 1789. Uiteraard was het wel de vraag wat je er verder mee kon gaan doen, behalve voor de klas staan. Werken in een archief, museum, bij een universiteit was ook een optie.

Medio 2003 werd ik benaderd door het bestuur van de Petrus en Paulusparochie om de geschiedenis van de parochie te beschrijven over de periode vanaf 1980. Over de periode van voor 1980 was al een boekje verschenen. Omdat onderzoek doen en schrijven een favoriete bezigheid van mij was verklaarde ik mij bereid deze taak op mij te nemen. Reden voor dit stukje geschiedschrijving was gelegen in het feit dat de drie afzonderlijke parochies die tot dan toe bestonden (de Opifex, Johannes XXIII en de Petrus en Paulus) zouden worden samengevoegd

Sluiskant gezien naar de H.H. Petrus en Pauluskerk in 1930
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

geleid tot enorme inflatie. Reagan en Thatcher waren aan de macht in de VS en Engeland. In Nederland was Ruud Lubbers minister-president. Het was crisis. Er was een enorme overheidsschuld, grote werkloosheid en een begrotingstekort. Er moest bezuinigd worden. Door het invoeren van de ATV (arbeidstijdverkorting) zouden er minder mensen ontslagen hoeven te worden. En inderdaad werk vinden was moeilijk. Via het uitzendbureau ben ik productiewerk gaan doen want er moest toch brood op de plank komen. Uiteindelijk ben ik via ander uitzendwerk terecht gekomen bij een overheidsinstelling. Een tijd lang heb ik gewerkt als bestuur medewerker en vanaf 2002 als juridisch medewerker. Het me beroepsmatig bezighouden met historisch werk is dus helaas niet gelukt. Ik heb me moeten beperken tot het incidenteel doen van onderzoek en het schrijven van historische artikelen. Het is helaas moeilijk om tijd vrij te maken met een gezin met opgroeiende kinderen. Wellicht komt er wat meer tijd na mijn pensionering uiteraard als mijn gezondheid dit dan toelaat.

Zoals gezegd heeft dit wel geleid tot deelname aan een historische werkgroep waaruit de Stichting Behoud Erfgoed Leidschendam (Stibel) is ontstaan. Uiteindelijk is mijn bijdrage beperkt gebleven in die zin dat ik geen bestuursfunctie op me heb genomen of dat ik veel gepubliceerd heb. Stibel is later de historische vereniging Erfgoed Leidschendam gaan heten. Als geboren Leidschendammer heb ik de grote veranderingen van

dichtbij mogen aanschouwen, van dorp naar stad. Veel van oud Leidschendam is helaas verloren gegaan.

DE TUINDERIJ VAN MIJN VADER.

Mijn vader was ooit tuinder in wat nu de Plaspoelpolder is. Hij ging dagelijks naar de veiling in Veur.

Ik weet zelf niet zo veel meer van de tuinderij van mijn vader. Ik was namelijk 3 jaar toen de grond werd onteigend door de gemeente Leidschendam. De tuin bevond zich in de Klein Plaspoelpolder, waar later de drie ministeries zijn gebouwd. De grond van de tuin, 1,5 hectare, was door mijn opa verkocht aan mijn vader. Het tuindersbedrijf was verkocht aan de zus van mijn vader, Bep Kortekaas. Er waren omstreeks 1500 éénruiers zoals dat werd genoemd. De ramen moesten iedere dag gelucht worden. Er moesten in de ochtend blokjes onder de ramen worden gezet die dan in de avond weer verwijderd moesten worden. Ik weet nog dat ik als drie jarig jongetje hiermee mocht helpen. Mijn zus, die een jaar ouder was, heeft nooit geholpen, want dat was mannenwerk. Dit is tekenend voor die tijd. Onder het platglas werden komkommers geteeld. In de zomer werden deze geraapt. Mijn vader en zijn neef Arie Kortekaas die werkzaam was in het bedrijf sneden ze af. Mijn moeder en mijn oudere broer Johan brachten deze komkommers dan naar de verzamelplaats bij de veilingsschuit. Mijn vader sorteerde de komkommers dan op gewicht en kwaliteit. De komkommers gingen per stuk. De kromme komkommers gingen per kist,

niet per kilo. Naast de komkommers onder het platglas werden in de volle grond groenten geteeld zoals andijvie, sla, spinazie en een beetje bleekselderij. Alles ging dagelijks naar de veiling van Veur aan de andere kant van de Vliet. De tuin was uiteindelijk ten dode opgeschreven.

Volgens het bestemmingsplan mocht er geen verwarmde kas worden gebouwd. De grond van de tuin werd onteigend door de gemeente Leidschendam al

voordat er kantoren werden gebouwd (de drie ministeries). Er werd 5 x de jaarwinst betaald als schadeloosstelling. Het laatste jaar tuin was 1964. Het laatste veilingkistje staat bij mijn zus Annemieke in de schuur. In feite stelde de tuin niet zoveel voor. In een goed jaar was de omzet 20.000 gulden. Met een verwarmde kas zou de opbrengst veel groter zijn geweest. De veiling van Veur verdween ook enige jaren later. Veilingen moesten veel groter worden en fuseerden met elkaar.

De Coöperatieve Tuinbouwveiling Veur en omstreken met rechts de Hofpleinspoorlijn en aan de overzijde van de Vliet de buitenplaats Nieuw Vronesteyn in 1915.
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

De tuinderij van mijn vader in de Klein Plaspoelpolder in 1963. Ik ben hier als driejarige bezig met het luchten van de éénruiters. Bron: familiealbum Anton Kortekaas.

De veiling van Veur ging samen met die van Leiden. Toch was de veiling in Veur wel vooruitstrevend. Kooplui konden, op afstand gezeten, op een veilingklok drukken. Mijn vader had naast zijn tuin een verzekeringsbedrijf. Hij heeft altijd heel hard moeten werken, overdag op de tuin en in de avond voor zijn eigen verzekeringsbedrijf. Zijn neef Arie Kortekaas is in 1964 gaan werken bij Christiaan de Koning in zijn tuinderij achter de Veursestraatweg (Rietvink). De zus van mijn vader is naar Noord-Holland verhuist. Haar man kwam daar vandaan. Hij heeft nog een stuk of 10 van de éénruiters meegenomen voor zijn eigen tuin bij zijn huis. Dat mijn vader een tuin had was te merken aan zijn angst voor slecht

weer, storm en hagel bijvoorbeeld. Bij dat soort weer was er heel vaak glasschade. Hij kwam ook een keer thuis en vertelde dat hij zijn trouwring was kwijtgeraakt bij het werken in de tuin. Hij heeft toen een nieuwe trouwring gekocht. Toen hij enkele jaren later een sloot ging uitbaggeren vond hij zijn originele trouwring weer terug.

Dat is verleden tijd net als de tuinderijen die zich bevonden aan de Veursestraatweg. Deze hebben plaats moeten maken voor de woonwijk Het Lien. Nog veel meer is er verdwenen. Een club die wat tegengas zou gaan geven aan de gemeente was, zoals al eerder vermeld, in mijn ogen zeer welkom. Bij nieuwbouw is

Erfgoed
podium
Leidschendam-
Voorburg

het vaak mogelijk om de oude voorgevels te laten staan om zo het klassieke beeld van een bepaalde straat of wijk in stand te houden. Vaak zie je in oude centra van steden straten met oude huizen met fraaie voorgevels die worden afgewisseld met strakke nieuwbouw en dat is zonde. Het publiceren van historische artikelen was ook iets waar naar mijn mening veel belangstelling voor was. In mijn ogen biedt erfgoed herkenning, geeft het houvast en identiteit. Monumenten, historische gebouwen en dergelijke zijn dragers van het verleden die we moeten koesteren om hun betekenis en schoonheid. We moeten de belangstelling hiervoor stimuleren en ons historisch erfgoed beschermen. Het is om deze redenen een groot goed dat we in Leidschendam een vereniging Erfgoed hebben die zich hier hard voor maakt. Ik ben blij dat ik in 1991 als mede-initiatiefnemer aan de wieg heb mogen staan van de oprichting van de Historische Werkgroep.”

Anton Kortekaas

Erfgoed Leidschendam pioniers:

JOHAN VAN REISEN

Het periodiek van Vereniging Erfgoed Leidschendam bestaat 30 jaar. Een goed moment om de mensen die aan de wieg hebben gestaan van de vereniging en haar werk te vragen naar hun herinneringen. Zoals het verhaal van Johan van Reisen en zijn betrokkenheid bij het erfgoed in Leidschendam, zoals via de Historische Collectie Veur Stomwijk (HICOVEST). Idsard Bosman tekende zijn verhaal op.

Als telg uit een vooraanstaande familie van bollenkwekers is Johan, zoals hij dit zelf treffend verwoord 'getrouwd met de natuur'.

Zijn overgrootvader Johannes (Jan) Van Reisen (1823-1899) was tuinder en bloemist en zijn opa Petrus (Piet) Van Reisen (1853-1939) was bollenkweker, en in 1878 oprichter van het nog steeds bestaande familiebedrijf P. Van Reisen en Zn te Voorhout.

De familie Van Reisen en personeel bijeen in het kader van het 50-jarig bestaan van het bedrijf P. van Reisen & Zonen in 1928. In het blauwe kader zien we de ouders van Johan van Reisen, de heer Petrus Adrianus Van Reisen (1882-1957) en Emma Angelique Cuelenaere (1896-1985).
Bron: boek 'De Bollenstreek' landschap & erfgoed van de bloembollencultuur Cultuur Historisch Genootschap Duin- en Bollenstreek.

In 1928 werd het 50-jarig jubileum van dit familiebedrijf groots gevierd met een Heilige Mis. De receptie en het diner werden gehouden in Hotel Café Restaurant Het Bruine Paard te Sassenheim. Zijn opa werd op deze heugelijke dag 's morgens tijdens de Heilige Mis onderscheiden met de pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia en later op de dag geridderd in de Orde van Oranje-Nassau.

Vanuit zijn Rooms Katholieke achtergrond waarbij het, net zoals bij zijn oudere broers Piet, Eduard en Jan in de lijn der bedoeling lag om een roeping te vinden in de geestelijke gestalte.

Zo ook Johan (1933 tot heden). Uiteindelijk koos hij na de MULO en de kweekschool in Oudenbosch en Den Haag voor de natuur en de ontwikkelingen in de land- en tuinbouw, welke als een rode draad door zijn verdere leven verweven zou zijn. Na het behalen van het diploma aan de Kweekschool in Den Haag in 1955 en na een diensttijd tot 1956 wordt hij benoemd tot waarnemend hoofd van de jongensschool te Warmond en trouwt hij in 1962 met Helène Vreeburg. Ook zij komt uit de bollenwereld, haar vader kweekte naast ander teelgoed een hele specifieke kleine kersttulp genaamd de 'Praestans

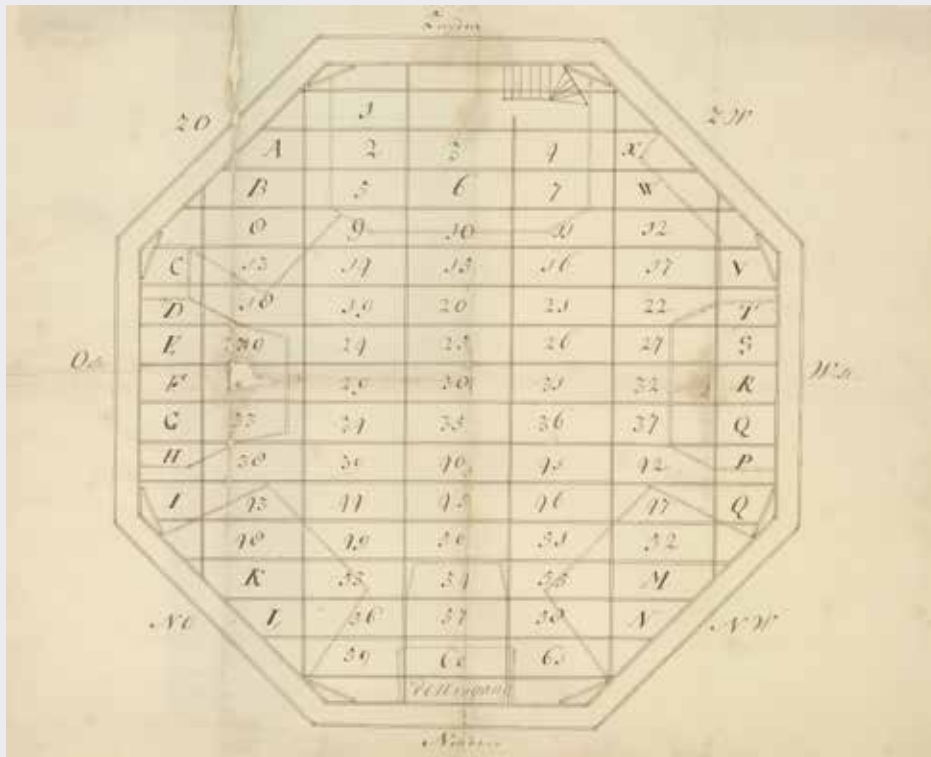
Boomplantdag met de wethouder van Dongen en de directeur de heer Van Reisen van de Lagere Tuinbouwschool op een terrein langs de Star in 1976.
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Fusilier'. Deze tulpen koopt Johan nu als liefdevolle herinnering aan zijn overleden vrouw Helène (1936-2017).

Via onderwijs in Lisse en Hillegom wordt hij in 1968 benoemd tot directeur aan de RK Lagere tuinbouwschool aan de Westvlietweg te Leidschendam. De latere Groene school.

In 1989 kan hij gebruik maken van de pensioenregeling 'Doorstroming Onderwyzend Personeel'. Het is volgens Johan dan de hoogste tijd om na 21 jaar een nieuwe bezem door de school te halen.

Johan heeft de hele ontwikkeling van de school en de verbreding in het aanbod van het vakkenpakket van zijn leerlingen meegemaakt. Van de eerste 40 leerlingen in beginjaren tot de ruim 200 leerlingen in zijn laatste schooljaar. Naast de functie als directeur gaf hij ook les in de vakken biologie, scheikunde, natuurkunde, Nederlands en maatschappijleer. Naast lesgeven was hij ook nog 20 jaar lang landelijk voorzitter van de sectie agrarisch onderwijs binnen de KOV. Met een afscheidsreceptie op vrijdag 7 juli 1989 kwam er een einde aan zijn onderwijsloopbaan.

Plattegrond van de kerk te Leidschendam met aangeving van de graven. Tekening in pen circa 1720. Bron: Erfgoed Leiden en omstreken.

Gezicht op den Leydschendam, van de kant van Leyden te zien anno 1755. Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

In 1990 werd hij door burgemeester W.F. de Vreeze gevraagd tot voorzitter van de op te richten stedenband tussen Leidschendam en Konstancin Jeziora.

Johan kreeg in de jaren 70 met vaste regelmaat voor de Kerstdagen en Nieuwjaar een mooie kaart van de Hervormde Kerk. Deze kaarten zouden onbewust het begin gaan vormen van zijn levenslange fascinatie voor deze 17e-eeuwse Dorpskerk aan de Delftsekade in Leidschendam.

Na ruim 40 jaar is zijn verzameling van schilderijen, prenten, antiquarische boeken en voorwerpen uitgegroeid tot een waardevolle collectie, welke hij op zaterdag 11 september 2021 heeft overge-

dragen aan de Stichting Vrienden van de Dorpskerk en ging Maria van Wilsveen terug naar de begraafplaats te Wilsveen. Enkele schilderijen van de Dorpskerk zijn Johan nog te dierbaar, maar zullen via een legaat na zijn overlijden alsnog worden geschonken aan de Stichting Vrienden van de Dorpskerk.

Johan houdt zich nog regelmatig bezig met historische vraagstukken over deze bijzondere Dorpskerk. Hoe zit het precies met de Ambachtsheren welke zijn genoemd op de Herenbank, en welke voorname ingezetenen zijn destijds allemaal bijgezet in de kerkvloer, waar nog aan het einde van de 18e eeuw zowel Protestanten en Katholieken naast elkaar begraven lagen.

Het besef om historisch erfgoed te behouden begon medio jaren 80 bij het gemeentebestuur van Leidschendam op de politieke agenda te komen. Zo blijkt uit een citaat uit de voorlichtingsbrochure van Leidschendam uit 1986, waarin burgemeester W. F. de Vreeze zich uitspreekt met de volgende woorden:

'Leidschendam heeft een aantal eigen kenmerken vanuit de tijd tot na de Tweede Wereldoorlog, door afbraak en nieuwbouw zijn nog maar een paar elementen overgebleven zoals de drie molens, de kerken en de sluis. Dit is relatief gezien weinig, Leidschendam ontleent zijn identiteit niet aan de naoorlogse uitbreidingen. Daarom bestaat de morele verplichting om van hetgeen beeldbepalend is in Leidschendam zoveel mogelijk te behouden'

Vanaf begin jaren 70 kreeg Johan steeds meer interesse in de geschiedenis van Leidschendam. Via de organisatie van Open Monumentendag, welke destijds in handen was van Els van der Plasse, kwam hij in contact met de historicus Hendrik Brouwer Schut, Toine van Wieringen, Arie Zijlstra en via de Leidschendamse plantsoenwacht met ondermeer Paul van Deursen.

Johan kan zich de bijeenkomsten van STIBEL (Stichting Behoud Erfgoed Leidschendam) in o.a. het zorgcentrum Schoorwijk nog goed herinneren. Arie Zijlstra en Toine van Wieringen organiseerde hier lezingen en filmavonden. Johan komt via zijn contacten bij de Her-

vormde kerk in 2003 in gesprek met Arie Balkenende. In het pand aan de Damlaan 60, waar vanaf 1961 'RIZA-verlichting' van het echtpaar Johan en Wil Zaat-Tetteroo gevestigd was, zal Erfgoed Leidschendam de gelegenheid krijgen om de agrarische collectie van HICOVEST (Historische Collectie Veur Stompwijk) voor het publiek tentoon te stellen. Arie Balkenende krijgt achter in het pand een werkruimte om reparaties aan de benodigde voorwerpen uit te voeren. Als zoon van een instrumentmaker waren deze werkzaamheden bij Arie in goede handen.

'WAT IS HET VOLGENDE WAT WEGGAAT'

Met elkaar in contact blijven over historische vraagstukken is in meerdere opzichten erg belangrijk. Niet alleen uit sociaal maatschappelijk oogpunt, maar ook vanuit de visie om ons historisch erfgoed in de meest haalbare vorm voor een volgende generatie te behouden. Johans aandacht is hierbij gericht op de te realiseren nieuwbouw aan de Leidsekade. De projectontwikkelaar Waterland Real Estate gaat op de locatie Leidsekade 6-10 twee herenhuizen en vier luxe appartementen bouwen. Dit moderne woonproject zal worden voorzien van historische (gevel) elementen welke van oorsprong aanwezig waren.

'DE KERK ALS GEESTELIJK BAKEN'

Al vele decennia is Johan betrokken bij het wel en wee van de kerk. In 1970 werd hij voorzitter van het bouwfonds Parochie Gedachteniskerk Paus Johannes XXIII. In de Prinsenhof verzorgde Johan

Stichting Historische Collectie Veur-Stompwijk Expositieruimte voor collectie erfgoed Leidschendam

De etalage van het pand Damlaan 60 is nu nog leeg. Als het aan de Stichting Historische Collectie Veur-Stompwijk ligt, wordt deze binnenkort ingericht met een kleine presentatie van gebruiksvoorwerpen (Foto: Fotobureau Peter Schipper/Roël Karamat).

Krantenknijsel Foreburghs Nieuwsblad 16 april 2003. Tijdelijke expositieruimte voor de HICO-VEST-collectie aan de Damlaan 60. Bron: krantencollectie Idsard Bosman.

vanuit zijn Tuinbouwschool de wekelijkse bloemenpracht en na de grote renovatie in de jaren 2000, onder leiding van de heer W.F. de Vreeze, werd hij tussen 2002-2007 voorzitter van de beheersstichting 'Stichting Vrienden van het Paus

Johannes centrum'. In datzelfde jaar werd de kerk uit de eredienst genomen.

Het behoud van kerken als geestelijk baken is in deze huidige maatschappij een bijna onwerkbare realiteit geworden. Het

Impressie te realiseren nieuwbouw op de locatie Leidsekade 6-10.
Bron: website www.Leidschenkade.nl

Gezicht op de Leidsekade vanaf de Sluiskant met uiterst rechts de brug over de Smidssloot
Ansichtkaart 1915. Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Paus Johannes Centrum aan Prinsenhof 8 in Leidschendam. Met in zijn huidige bestemming de Yi Jun Memorial Church. Bron: foto internet

aantal trouwe parochianen en het aantal voorgangers neemt elk jaar af. Pastoors moeten dienstdoen in verschillende parochies. Kerken krijgen noodgedwongen multifunctionele bestemmingen om zo in onze samenleving nog een aanspreekpunt/ rustpunt voor hun leden te kunnen zijn.

Johan heeft regelmatig contact met emeritus pastor Jan Olsthoorn en vroeg hem de geschiedenis van 'zijn' HH Petrus en Paulus kerk eens op papier te zetten. Jan heeft dit inmiddels gedaan.

Wat is de waarde van ons verleden, als wij ons fysieke erfgoed tenietdoen door poli-

tieke besluitvorming? We waren vroeger een agrarische gemeente. Alleen straatnaamborden en een enkele 'stadsbaken' herinnert ons nog aan dit verleden.

Johan heeft nooit politieke ambities gehad, maar is vanuit sociaal maatschappelijke betrokkenheid zijn hele leven strijdbaar geweest voor zijn medemens en wil vanuit dit (historisch) perspectief zich blijven inzetten voor zowel de kerk als voor Leidschendam.

Idsard Bosman in samenwerking met Johan Van Reisen.

OVERDAM 'EENE FRAEIJE BUIJTENPLAETS'

DE BOUWMANSWONING VAN DE FAMILIE PIJNSEN

Iedere Leidschendammer kent 'Overdam', onder ander als tennispark. De naam Overdam komt van hofstede 'Overdam' die daar ooit stond. Voordat de hofstede 'Overdam' rond 1666 werd gebouwd, stond er op deze plek al een bouwmanswoning. Deze woning komen we tegen in het morgenboek van 1603; Pieter Pijnssen is dan eigenaar van deze woning, de pachter en bruijcker is Jacob Lenerts (Leendertsz) van der Speck (1602-1676). De naam van Pieter Pijnssen wordt in diverse archiefdocumenten ook vermeld als 'Pieter Pijnsz van der Aa'.

De vader van Jacob, Leendert Pouwelszn van der Speck (1570-1640) was Gezworene en Weesmeester in het weeshuis in Rijswijk, de moeder van Jacob was Martigen Jansdr. van Velzen (1570-1618).

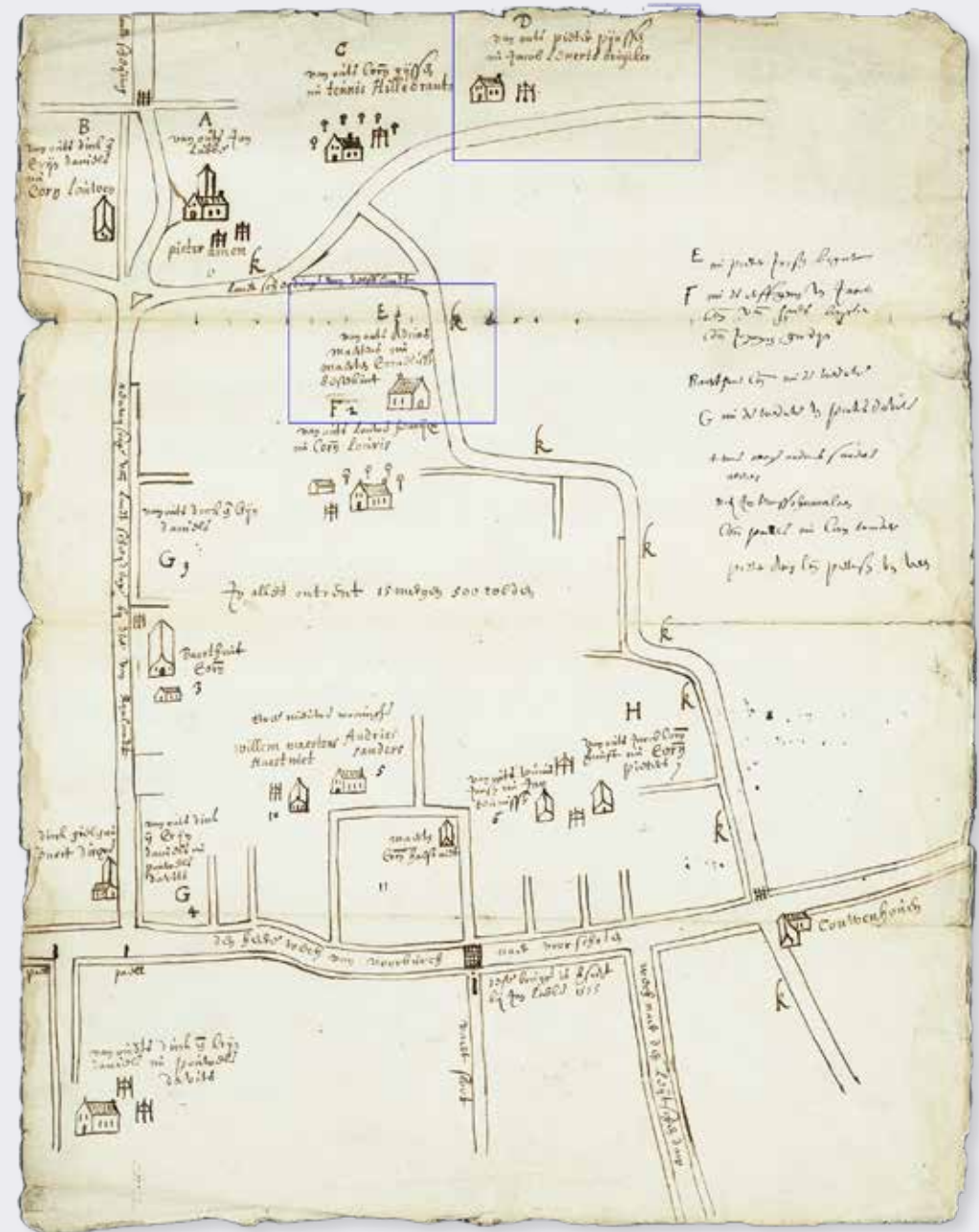
De grootvader van Jacob, Jonge Pouwel Claeszn van der Speck (1527-1601) was naast Molenmeester en Kerkmeester ook taxateur van de 10e penning.

Jacob Leendertsz was bouwman van beroep, en zou na twee eerdere huwelijken in 1630 trouwen met Maritgen Crijnensdr.

Op de kaart uit waarschijnlijk het einde van de 16e eeuw van het Hoogheemraadschap van Delfland zien we rechtsboven in het blauwe kader bij de letter D de bouwmanswoning van Pieter Pijnssen afgebeeld. De tekst luidt 'Van outs Pieter Pijnssen. Nu Jacob Lenerts bruycker'. Bij de letter E zien we de tekst 'Van Outs Adriaen Maertens nu Maerten Cornelisz Bestekint'. Dit huisje zou 2 april 1658 in bezit komen van Crijn Jacobsz van der Speck.

De familie Pijnssen is dan al meer dan zeventig jaar eigenaar van deze bouwmanswoning. In de morgenboeken van 1577 staat vermeld dat de in Haarlem wonende Pieter Pijnssen (mede-) eigenaar is van de woning met het erbij behorende land. Aan schout en schepenen deelt hij in 1578 mee dat hij aan zijn zus Machteld, die gehuwd was met Otto van Steensel, een zeker bedrag zal betalen. Op haar beurt doet zij dan afstand van het eigendomsrecht van de bouwmanswoning.

Dat Pieter Pijnssen naast de buitenplaats 'Overdam' ook nog andere onroerende goederen bezat, blijkt uit een passage uit het Rechdelijk archief van Voorschoten inventaris nummer nr. 4 van 15 december 1578:

'Caerte van de questie tusschen Rijnlandt ende Delfland', datering ca. eind 16e eeuw.
Bron: Hoogheemraadschap van Delfland, Delft, Oud Archief Delfland (OAD) inventaris nr. 1868/168.

'15-12-1578. Pieter Pijnszn. Van der Aa schuldig aan Otto van Steensel als vader en voogd van zijn onmondige (minderjarige) kinderen bij juffr. Machteld Pijnssen een losrente van 30 gld per jr met hypotheek op een woning, huis, bergen en erf waar nu in woont Lenert Dirk Dierts in het ambacht van Voorschoten groot ca 15 morgen, belend O de erfgenamen van Jan Claas Meeszn. Weduwe, Zuid strekkende voor in de geest, West Cornelis Arendszn. Leeuwe en Noord de Wasse-naarse scheiding'.

Na 1578 kopen Pieter en zijn echtgenote Arnoldina van Egmond - Meerenstein partijen land en vergroten hiermee hun

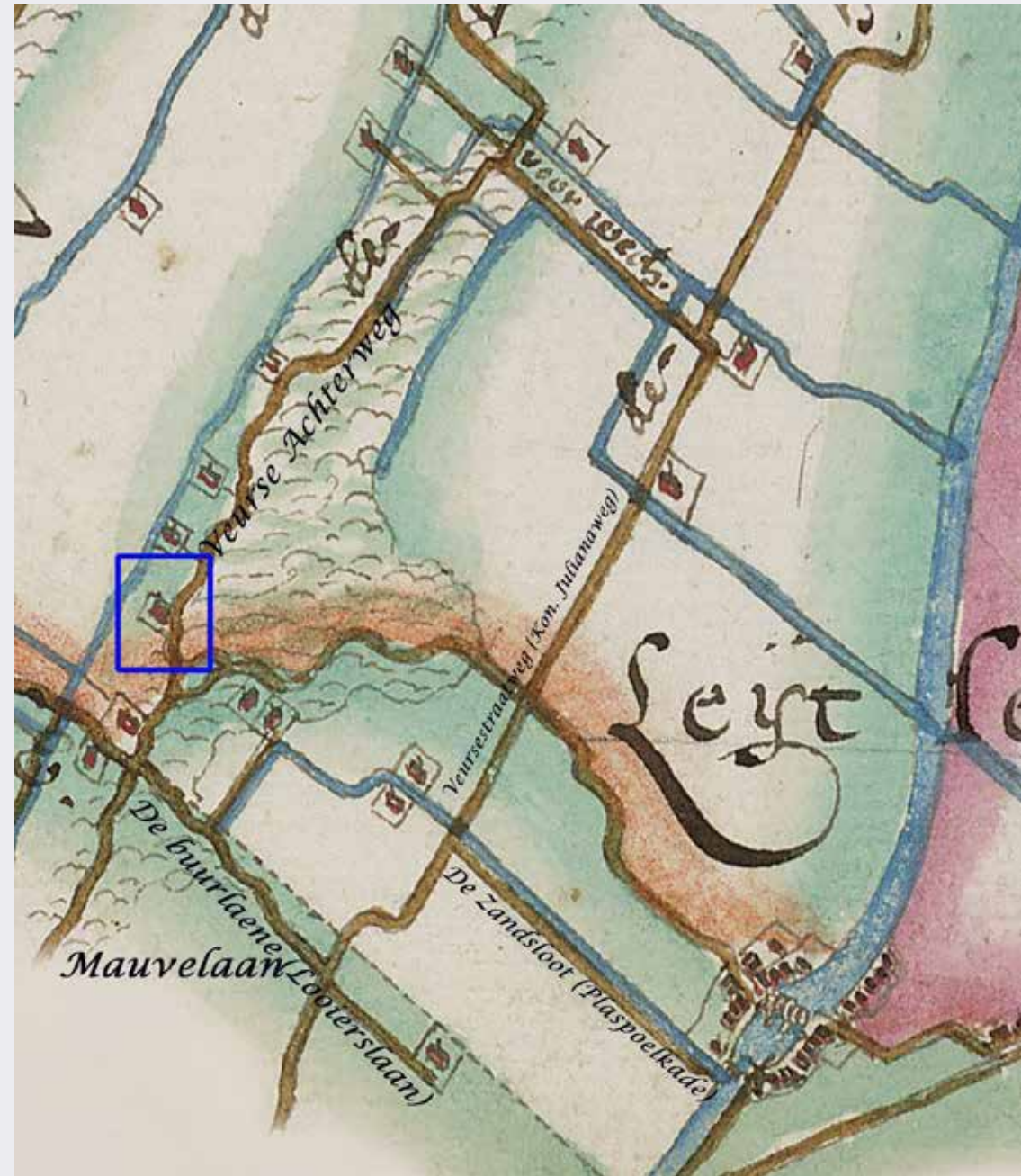
bezit. Zo koopt zijn vrouw een partij weiland waarbij wordt aangemerkt dat het 'geleegen is aen ééne campe, doch nog niet wel toegemaect'.

In het blauwe kader op de kaart A-0108 zien we de bouwmanwoning en het omliggende land van Pieter Pijnsen.

Een klein stukje verder richting het noorden zien we bij het woord 'onder' op de Lijtwegh (de latere Veurseachterweg) de bouwmanwoning van Jacob Dircz. Die volgens het morgenboek van 1600 'sijne woninge bruijct' en eigenaar was van elf morgen land.

Kaart A-0108 Hoogheemraadschap van Rijnland, gedateerd 1611.
Bron: kaartcollectie Hoogheemraadschap Rijnland.

Detail kaart Hoogheemraadschap uit 1615 met in het blauwe kader de bouwmanwoning van Pieter Pijnsen. Bron: kaartcollectie Hoogheemraadschap van Rijnland.

In 1913 zal op deze plek door de aannemer Th.C Halverhout de boerenhofstede 'Laanzicht' worden gebouwd. De pachter van deze boerderij was destijds Cornelis Johannes van Bohemen.

17 OKTOBER 1643

De notariële akte van 17 oktober 1643, uit het Rechdelijk archief van Voorschoten, vermeldt dat "Johan van Heussen

wonende te Leijden uit kragte van de procuratie (volmacht) bij juffrouw Petronella Pijnssen van der Aa heeft verkogt ean de te Haarlem wonende Pieter Joosten Boogaert 'eene wooninh als huijs, schuijr, barch, potinge ende plantinghe' Het geheel is 28 morgen en drie hont groot." Uitgaande van een Rijnlandse Morgen als oppervlaktemaat, moet dit bij

Kaart A-110 detail van de carte ende afteijckeninge westersche kwartier Rijnland 1661. Deze kaart geeft ons een beeld van de bouwmanwoning vlak voor de bouw van de riante buitenplaats Overdam. We zien in het blauwe kader links de bouwmanwoning Overdam en rechts de hofstede 'Rusthout'. Bron: Kaartencollectie Hoogheemraadschap van Rijnland.

elkaar tweehonderd drieënveertig duizend vierkante meter zijn geweest.

Ter vergelijking, een officieel hockeyveld van V.M.H.C. Cartouche aan de Van Ruysdaellaan heeft een afmeting van 55 x 91,5 meter. De hofstede 'Overdam' was qua oppervlakte ruim 48 hockeyvelden groot!

2 APRIL 1658

Enkele jaren later doet genoemde Pieter Joosten Boogaert nog een poging om zijn bezittingen in Veur uit te breiden. Hij doet op 2 april 1658 een financieel bod van 1.000 gulden op de woning van Maerten Corneliszn Bestekint, zie letter E op foto 2. Dan blijkt dat reeds één dag eerder Crijn Jacobsz van der Speck al een bod heeft uitgebracht en als eigenaar te boek staat. De verkoop wordt omschreven als 'seeckere woninghe, als huijs, schuijr, bargh ende geboomte met bijna 3 hont land'.

De koper Crijn Jacobsz van der Speck (1642-1694) blijkt de zoon te zijn van Jacob Leenerts van der Speck en Martigen Crijnen. Het door Crijn Jacobsz gekochte huisje ligt zo goed als aan de overkant van de weg waar zijn ouders de eerdergenoemde bouwmanwoning Overdam pachtten. Crijn Jacobsz van der Speck zal op 7 mei 1660 te Wassenaar in het huwelijk treden met Quirina (achternaam onbekend).

BOUW VAN DE BUITENPLAATS OVERDAM

De buitenplaats Overdam werd vermoedelijk rond 1666 gebouwd in opdracht

van de Utrechtse zijdelaeckencooper Willem Dircksz van Oosterwijck. Hij woonde in het huis van de lakensnijder genaamd 'De Keyser'.

Het woord 'Lakensnijder' kan refereren aan iemand die bepaalde afmetingen aan stof verkocht, meestal een poorter. Hiermee werd in de zestiende eeuw in Utrecht een straat bedoeld welke was gelegen tussen de hoek van de Steenweg en de Stadhuisbrug, tegenwoordig een deel van de Choorstraat. Op de plaats van Steenweg 11-13 stond tot het begin van de zestiende eeuw het Utrechtse raadhuis, in dit pand was ook de lakenhal gevestigd voor de lakenkooplieden van buiten de stad.

VERKOOP AUGUSTUS 1666

Willem Dirckzn van Oosterwijck heeft de buitenplaats Overdam waarschijnlijk gebouwd als belegging. In de verkoopakte van 28 augustus 1666 lezen we de volgende tekst. 'De onlangs nieuwgebouwde hofstede genaemt 'Overdam' werd op 28 augustus 1666 door Willem Dircksz van Oosterwijck zijnde zijde en lakenverkooper te Utrecht verkocht aan mr. Johan van der Dussen en zijn schoonmoeder Agatha Hezenbroek van Goeree'. Zij was de weduwe van Jacob Pauw, bij leven Regent van het Gasthuis, en schepen van Delft. De vader van Agatha Hezenbroek van Goeree, Pieter van Hezenbroek van Goeree, was bij leven schepen en Burge-meester van Rotterdam.

Behalve het hierboven omschreven Overdam, verkrijgen de nieuwe eige-

naren ook 'alle de schilderijen rondom binnen het benede camertje, item alle de losse haerdijsers ende haerdplaten, de copere schoorsteenringen, alle schilderijen, steene beelden, bloempotten, ende verder gereetschap tot de thuijen ende boomgaert, insgelijck oock alle blommen ende andere gewassen'. De koopsom bedroeg 30.000 caroli guldens.

Hun dochter Elisabeth Jacobsdr Pauw (1640-1706) woonde vanaf haar huwelijk in 1662 met Mr. Johan (Jan) Bruijnsz van der Dussen (1632-1683) aan de Voorstraat bij de Oude Kerk in Delft. Haar echtge-

noot was tussen 1680-1683 burgemeester van Delft en bewindhebber van de Delftse kamer van de V.O.C. Na zijn overlijden in 1683 huwde Elisabeth op 21 september 1686 met Mr. Dirk Dirkzn van der Dussen (1648-1689). Hij was bij leven ondermeer advocaat in het hof van Holland en West-Friesland en burgemeester van Delft.

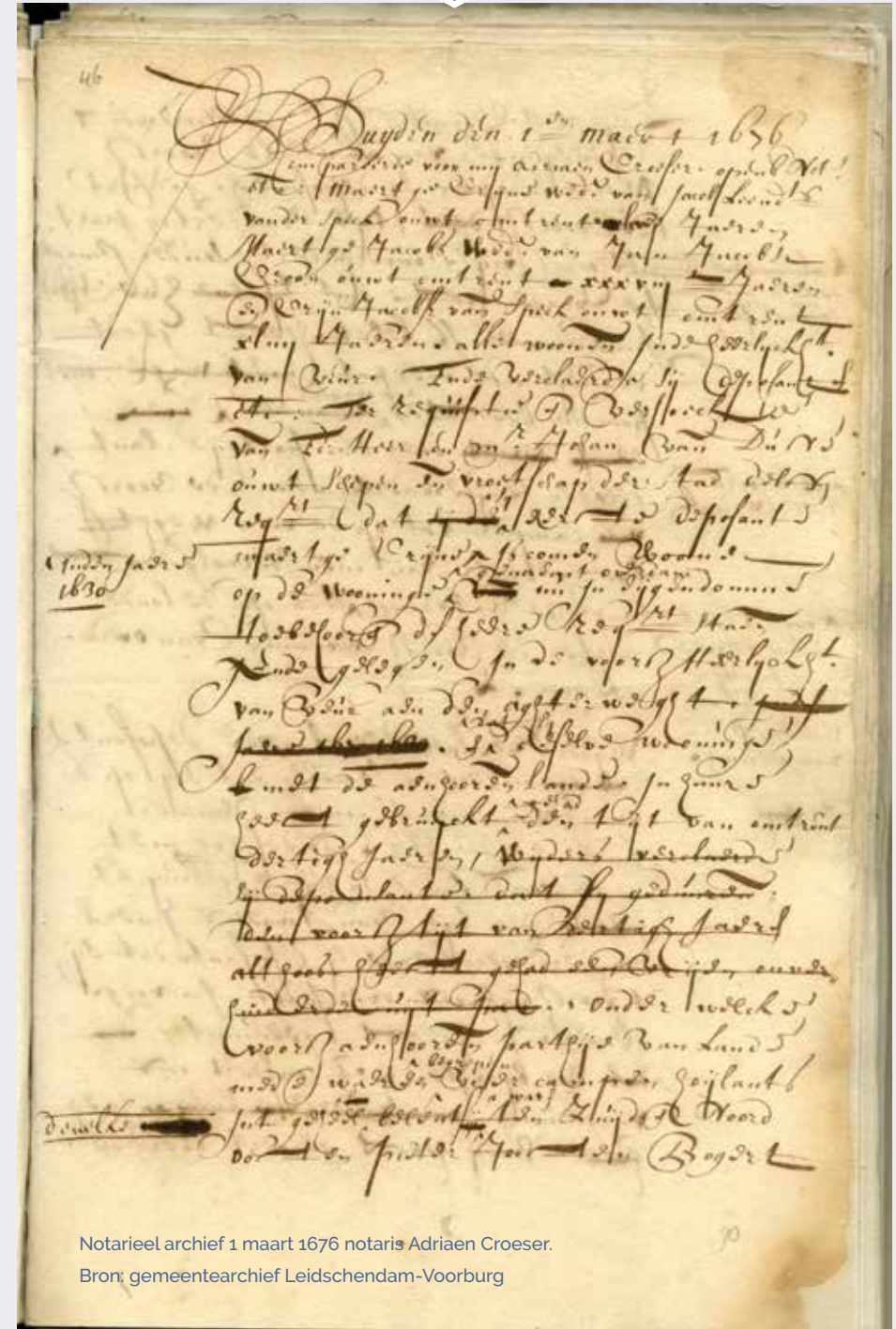
Dat de buitenplaats Overdam werd verhuurd, blijkt uit het notarieel archief van de Stompwijkse notaris Adriaen Croeser van 1 maart 1676. Hierin komen we de volgende verhandeling tegen.

Transcriptie Notarieel archief 1 maart 1676 blad 1

Op huijden den 1 en maert 1676 compareerden voor mij Adriaen Croeser, openbaer notaris, Maertge (Martigen) Crijne, weduwe van Jacob Leendertsz van der Speck, ouwt omtrent 58 jaeren, Maertge Jacobs, weduwe van Jan Jacobsz Croon, ouwt omtrent 38 jaeren, ende Crijn Jacobsz van Speck, ouwt omtent 44 jaeren, alle woonende inde heerlijkheit van Veur. Ende verclaerden sij deposanten etc. ter requisitie ende versoecke van den Ed. Heer en meester Johan van den Dusse, ouwt schepen ende vroetschap der stad Delft requirant, dat sy eerste deposante Maertge Crijne in den jaere 1630 is comen wonen op de wooninge, genaempt Overdam en in eigendomme toebehoorende de heere requirant, staen ende gelegen inde voorszede heerlijkheijt van Veur aen den Agterweght ende deselve wooningh met de aenhoorenden landen in huure heeft gebuijckct gehad den tijt van omtrent dertigh jaeren, onder welcke voorszede aenhoorende parthije van lande mede waeren begrepen vier campen (??) hoijlants int geheel belent waren ten zuijden ende noordoosten: Pieter Joosten Bogert.

Maertge Crijne, woonde vanaf haar huwelijk met Jacob Leenderts van der Speck in 1630, op de bouwmanswoning genaamd Overdam. In 1642 wordt uit dit huwelijk hun zoon Crijn Jacobsz van der Speck geboren. Enkele jaren later, vinden

we op 2 november 1697 in het notarieel archief van de Delftse notaris Adriaen Leeuwenhoeck, 'publijcq notaris bij den hove van Holland te Delft', een akte over de voorwaarde en de huurders van de buitenplaats Overdam.

Notarieel archief 1 maart 1676 notaris Adriaen Croeser.
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

359

v. Dussen.

In den jaere van den 11. Novembel anno 1697. hebbe
 den Afdingentijl comparceden voorn. myn adriaen Leeuwen-
 hoeck, Notaris publijcq, bij den Boer van Holland geadmitteerd,
 binne den Stadt Delft resident, ende voorn. naergenoemde
 gedingen. Mitsgaders Claes Dirck van der Weide, wed. wylde
 M^r. Dirck van der Weide, in sijn leuen Raad ende oudschepen,
 Mitsgaders gecommiteerde Raad in't Collegie ter admiraliteit
 op de Maase, woude binne desse Stadt Delft, ff. du
 in desse Raad seker maectende desse Mariti' Claas Coppe, br. wed. de
 desse suster ongehuijwde maederjarige personen aeld. kindren van
 Claas arduut Coppe ende in desse Raad seker maectende
 woude binne desse Jurisdiction van Voorburgh ende althans binne
 desse Stadt sijnde, Ad. au. d. sijnde, ende desse suster ongehuijwde
 Comparant verhuijrt ende de opgamelte twee laatste comparan-
 ten voor haer ende desselvs voornoemde susters te samen
 ende ijder in solidum, onder renunciati' vande
 Beneficien deduobus velpluibus reijsdebendi den effecte van
 Dien haer comparanten op het passeeren van desen door mijn Notaris
 bekend genaect ende haer daer van ten genoegen houdende
 onderrigt vande suster eerste comparant gequint te hebben
 sulcx sijlijden respectelijck sijn doende bij desen, seekere
 woning genaemd Overdam, te weten het bouwhuijs, schuijrt
 ende bargaen, met alle de landerijen daeraengelegen (exempt
 twee hond land daer van hier naer sal werden geseijt) verclaren-
 de sij huijrders dat haer de qualiteit ende quantiteit van dien
 is bekend ende sulcx deselve hebben gehuijrt bijden hoop sonder
 maat, alle staande ende gelegen aende noordsijde inde heerlijkheid
 van Veur, laatst in huijre gebruyct bij Grietie Pouwels, weduwe
 van Dirck Cornelis Kraen, zaliger, ende dat voor den tijd van vijff
 eerstcomende ende agtereenvolgende jaren, daer van het eerste
 jaer sijn begin ende aenvang sal nemen Kersmis deses siaers
 1697. ende den 11. Augustijl, ende verclaren ende ommegedromt
 sal worden op kersmis in den toecomenden jaer 1702. acht
 Augustijl, den doortoete van jaer tot jaer ommegedromt ende
 verclaren sal gebruyct ende expirati' vande voorn. vijff
 jaren sijn tijt toe, dat sal sijn kersmis siddent in sijn
 1697, ende dat jaerlijcx ommegedromt, ende voorn. somme van
 vierhonderd ende vijftigh gulden van tot twintigh stuijvers
 het stuck, boven een kinnete boter, jaerlijcx te leveren
 wanneer het de vrouwe verhuirster gelieven sal te

ff. Claas Coppe
 woude binne desse
 Jurisdiction van
 Voorburgh ende
 althans binne
 desse Stadt sijnde

Notarieel archief
 notaris Adriaen
 Leeuwenhoeck.
 Inventaris nr. 161.2431
 folio 359 blad 1
 datum 2 november
 1697.
 Bron: Stadsarchief
 Delft.

Transcriptie:
 Op huyden den ijen november anno xvjc seven
 ende tnegentigh, compareerde voor mij adriaen Leeuwen-
 hoeck, notaris publijcq, bij den hove van holland geadmitteerd,
 binnen der stadt Delft residentende, ende voordn naergenoemde
 getuijgen, mevrouwe Elisabeth Paeuw, weduwe wijlen de heer ende
 Mr. Dirck vander Dussen zaliger, in sijn leven Raad ende oudschepen,
 mitsgaders gecommiteerde Raad in't Collegie ter admiraliteit
 opde Maase, wonende binnen deser stadt, ter eenre, item Arend Cornelis,
 Claes Copen voor haer selven, ende noghals mondelinge ordre
 hebbende, mitsgaders de rato caverende ende hunsterck maeckende voor
 Neeltie ende Maritie Claas Coppe, broeders
 Ende susters ongehuijwde meerderjarige persoonen , alle kinderen van
 Claas Erentsz Coppe ende Neeltie Cornelis van Leeuwen, beijde zaliger,
 Wonende onder de jurisdictie van Voorburgh ende althans binnen
 Deser stadt sijnde, ter andre sijde, ende bekende sij vrouwe eerste
 Comparant verhuijrt ende de opgamelte twee laatste comparan-
 Ten voor haer ende desselvs voornoemde susters te samen
 ende ijder in solidum, onder renunciati' vande
 Beneficien deduobus velpluibus reijsdebendi den effecte van
 Dien haer comparanten op het passeeren van desen door mijn notaris
 bekend genaect ende haer daer van ten genoegen houdende
 onderrigt van de vrouwe eerste comparante gehuijrt te hebben
 sulcx sijlijden respectelijck sijn doende bij desen, seekere
 woning genaemd Overdam te weten het bouwhuijs, schuijrt
 ende bargaen, met alle de landerijen daeraengelegen (exempt
 twee hond land daer van hier naer sal werden geseijt) verclaren-
 de sij huijrders dat haer de qualiteit ende quantiteit van dien
 is bekend ende sulcx deselve hebben gehuijrt bijden hoop sonder
 maat, alle staande ende gelegen aende noordsijde inde heerlijkheid
 van Veur, laatst in huijre gebruyct bij Grietie Pouwels, weduwe
 van Dirck Cornelis Kraen, zaliger, ende dat voor den tijd van vijff
 eerstcomende ende agtereenvolgende jaren, daer van het eerste
 jaers sijn begint ende aenvangh sal nemen Kersmis deses siaers
 xvjc seven ende tnegentigh ende verschenen ende ommegecomen
 sal wesen op kersmis in den toecomenden jaer ommecomen ende
 verschijnen sal geduijrende ter expiratie vande voorseide vijff
 jaren huijrstijd toe, dat sal sijn kersmis seventien honderd
 twee, ende dat jaerlijcx omme, ende voorde somme van
 vierhonderd ende vijftigh gulden van tot twintigh stuijvers
 het stuck, boven een kinnete boter, jaerlijcx te leveren
 wanneer het de vrouwe verhuirster gelieven sal te

Ordonneren, te betalen de eene helfte tecken jare
 Op ofte ontrent kersmisse ende de wederhelfte mej
 Dagh daeraenvolgende, ende dat telckens precijs als wanneer
 de opgamelte huurders sullen mogen volstaen mettet betalen
 van guldens tot twintigh stuyvers het stuck, vrij geld van
 alles 't sij van verpondingen, meulen- ende sluijsgelden,
 gemeenelants- ende ambagtslasten soo wel over de huijsinge
 vande vrouwe verhuirster, tuijnen ende boomgaerden, als alle
 de verdere landerijen. Wijders sullen de opgamelte huijrders
 gehouden sijn de twee krogten voor de woning gelegen te
 weijden, ende het derde te teelen, ende alle de landen agter
 de woningh leggende aenden anderen tot aende scheijdinge van
 Wassenaer toe, allenlijck weijden, uijtgesonderd het stuck
 Agter den boomgaard, waer van de eene helft, naast den boomgaard
 Geduijrende de huijzaren sal moeten werden geweijsd, ende de
 Noordelijcxste helft alleen gehooijt dogh sullen de huurders
 Het smalle stuckie tot de wateringh van Wassenaer toe ver-
 Mogen te hoijen, ofte te weijden tot slants oirbaer
 De huurders sullen gehouden wesen, alle de Mise (mest) op de voorseide
 Woninge geduijrende de huijzaren gemaect werdende ten
 Oirbaer te doen brengen ende te stroijen op de landen agter
 De woningh alsmede de gier, ofte losse mis (mest) mitsgaders alle
 De beesten bij haer opde voorseide woningh werdende gehouden in het
 Laatste wintersaeson aldaer te stallen ende de mis (mest) daer
 van comende bij 't expireren van de huirsjaren aldaer te laten
 blijven. De vrouwe verhuirster behout aen haer het hout ende het
 hacken vandien, staande op ende aende voorseide verhuirde woningen
 ende landen alsmede de mis van hare paerden vallende
 De huurders sullen selffs moeten becostigen soodanige vlonders
 Ende bruggens als sij van noden sullen hebben te gebruijcken
 Alle welcke sij oock wederom naer 't expireren vande huijzaren
 Naer haer sullen mogen nemen, de huurders sullen mede vermogen
 Te gebruijcken een gedeelte vanden hollenbergh, soo wel onder als
 boven, des de vrouwe verhuirster aen haer behoud 't gebruijck vandien,
 voor soo veel haer ed. tselve van node soude mogen hebben, de huur
 Ende derselven blijven gehouden de voorseide woninge ende landen te houden
 Buijten keure ende schouwen van banwerck in wegen ende

In wateren, alsmede behoorelijck tot slants oirbaer slten
 Te maecken, ende van oncruijt het landt te suiijveren ende te
 Sloten, als goede bruijckers behooren ende betaemen te doen.
 De vrouwe verhuirster is geduijrende de voorseide huire aen haer
 Reserverende ende behoudende twee hond land van vier hond
 Gelegen voor de voorseide woningh, alrede tot moestuijn gemaect
 Ende met eest gesepareerd, omme daer mede te doen naer haer
 Ed. wel gevallen, gelijk mede de vrouwe verhuurster geduijrende
 dese huire aen haer sal mogen behouden ende tot desselvs gebruijck
 nemen de voorseide andre twee hond land, vande voorseide vier hond ende
 oversulcx alsdan de voorseide geheele vier hond land des dat sij vrouwe
 verhuirster voorde laatstgemelte twee hond land en meerder niet, aen
 de huurders sal goed doen ofte aende huurpenningen laten corten soodanigen
 huurs als na advenand bij de huurders vande merge werd betaald. De
 reparatien aende huijsinge vallende sal gedragen ende gedaen
 moeten werden bij de vrouwe verhuurstaer gelijk mede ter
 inganck vande huire de vrouwe verhuurster aende voornoemde huurders
 de koebogt ende kroften te onderhouden ende ter expiratie vande huire
 in behoerlijcken stand op te leveren. Is nogh wel expresselijck
 geconditioneerd dat de opgamelte huurders geduirende dese
 huire de vrouwe verhuurster sullen moeten dienen met hun
 wagen ende paerden omme alle de mis, dewelcke de vrouwe
 verhuurster op de boomgaerden ende thuijn aldaer van node hebbende
 te brengen, ofte doen brengen gelijk mede de huurders gehouden
 sullen wesen omme met een paerd van hun te halen ende brengen
 vande hoffstede vande vrouwe verhuurster ende vanden Leijdsendam
 op dito hoffstede alle soodanige goederen ende fruijten opde voorseide
 hoffstede wassende als de vrouwe verhuurster sal goetvinden
 ende tot haer gebruijck ende dienst van node mogte hebben ende vereijsschen sal
 sonder daer voor eene stuyver tot lasten vande vrouwe verhuurster
 te comen eijsschen ofte pretenderen gelijk mede de opgamelte
 huurders geduijrende de voorseide huire buijten de voorseide woninge ende
 landen geen ander land off landen sullen moge huuren ofte doen
 huuren nogte gebruijcken voor de expiratie van dese huire op peene
 van vijftigh guldens tot twintigh stuyvers het stuck, te betalen aen
 ende ten behoeven vande vrouwe verhuurster sonder eenigh het

Het minste tegenseggen, soo drae als bevonden sal werden sulcx Bij de huurders ofte jemand van harentwegen te wesen geschied. De vrouwe verhuurster sal geduijrende de voorseide huure op de voorseide Woninge tot haer dienst mogen hebben ende gebruijcken een band-Hond, dewelcke bijde opgamelte huurders sal versien werden van behoorlijke Kost ende het opsigt daerover hebben, waer voor de vrouwe verhuurster jaerlijcx aende opgamelte huurders sal moeten ende bijdesen belooft te betalen twee silvere ducations ofte de waerde vandien tot prestatie ende naercominge van 't geene voorseid is. Verclaarden de opgamelte huurders te verbinden hunne respective persoonen ende goederen deselve subjecterende alle regten ende regteren ende speciaelijck den hove van Holland, overgevende medee omme haer vrijwilligh in den inhoude van 't geene voorseid is bij den opgamelten hove tot haren costen te laten condemnieren, ten dien eijnde speciaelijck constituerende ende magtig maeckende Adriaen Sterreveld, Mr. Jacob van Ravesteijn, Abraham Lena ende Mr. Joachim Huijssen, alle procureurs voordien opgamelte hove D'een omme de condemnatie te versoecken ende d'ander omme Daerin te consentieren. Belovende de voornoemde huurders voor goed, vast, bondigh ende van waerden te sullen houden ende doen houden alle 't geene bij de opgamelte procureurs uyt cragte deses gedfaen ende verrigt sal werden onder verband als vooren versoeckende sij comparanten dat hier van dogh kennisse gedragen ende instrumenten geleverd te werden in debita forma. Aldus gedaen ende gepasseerd binnen de voorseide stad Delft ter presentie ende overstaen van Cornelis de Leeuw ende Cornelis vander Meer knechts vande vrouwe eerste comparanten als getuygen ten desen versogt,

Veel dank is verschuldigd aan Fabian van Bohemen voor het transcriberen (vertalen) van de notariële akte. Dankzij zijn transcriptie krijgen we een uniek inkijkje in de huurvoorwaarden van de buitenplaats Overdam in het jaar 1697.

Na het overlijden van Elisabeth Jacobsdr Pauw in 1706, lezen we in een krantenbericht uit de Oprechte Haerlemsche Courant van 23 juli 1707 de volgende tekst:

Krantenbericht Oprechte Haerlemsche Courant 23 juli 1707. Bron: krantencollectie Delpher.nl

Transcriptie krantenbericht 23 juli 1707:

De executeurs van den testament van wijlen Vrouwe Elisabeth Pauw, laetst wed. van de Heer Dirck van der Dussen zullen den 22 september tot Delft in de Stads Doelen publijck verkopen een playsante Hoffstede met Tuynen en Boomgaerden, Bouhuys, en Stallingen met 28 morgen, 315 roeden lant. Gelegen onder Veur achter den Leydsendam op den Achterweg, genaemt Overdam. Te bevragen ten comptoir (toonbank/ kantore) van Mr. Paulus Durven, advocaat en Notaris tot Delft. In de tweede helft van de 17e eeuw werd aan de Verwersdijk 44 in Delft 'de Doelen' gebouwd, een kazerne waar de schutterij bijeenkwam en waar blijkbaar ook veilingen plaatsvonden. Al haar bezittingen worden verkocht aan Wolphert Nobelingh zijnde de advocaat -fiscaal en procureur- generaal van de hove van Holland. Wolpert van der Hove bereid hiermee zijn bezittingen uit, zo blijkt uit een lening van 1727, waarbij hij als borg al zijn bezittingen en land omvattende zo'n drieënzestig morgen inzet als borg. In 1708 komt de buitenplaats Overdam met daarbij een nieuw 'bouhuys' in handen van Mr. Wolphert Nobelingh. Overdam als buitenplaats was ongeveer 14 hectare groot en

Maaltijden - Traiteur - Catering

van Rijn Culinair

GEZOND

Damstraat 4 - Leidschendam
070-3204739 - www.vanrijnculinaire.nl

KOM LANGS VOOR

COMPLEET INTERIEURADVIES

Raamdecoratie
Gordijnen, shutters, jaloezieën, horren

Vloeren
Parquet, laminaat, PVC, tapijt, marmoleum, vinyl, liquide design vloeren

Slapen
Bedden, boxsprings, matrassen, kussens, dekbedovertrekken

50% KORTING
OP ELKE 2DE LUXAFLEX HOR

SCHUIJT
BINNENSPECIALIST

BINNENSPECIALIST.NL

Binnesspecialist Schuijt
Damiaan 76
2245 AP Leidschendam
T 070 - 3201400

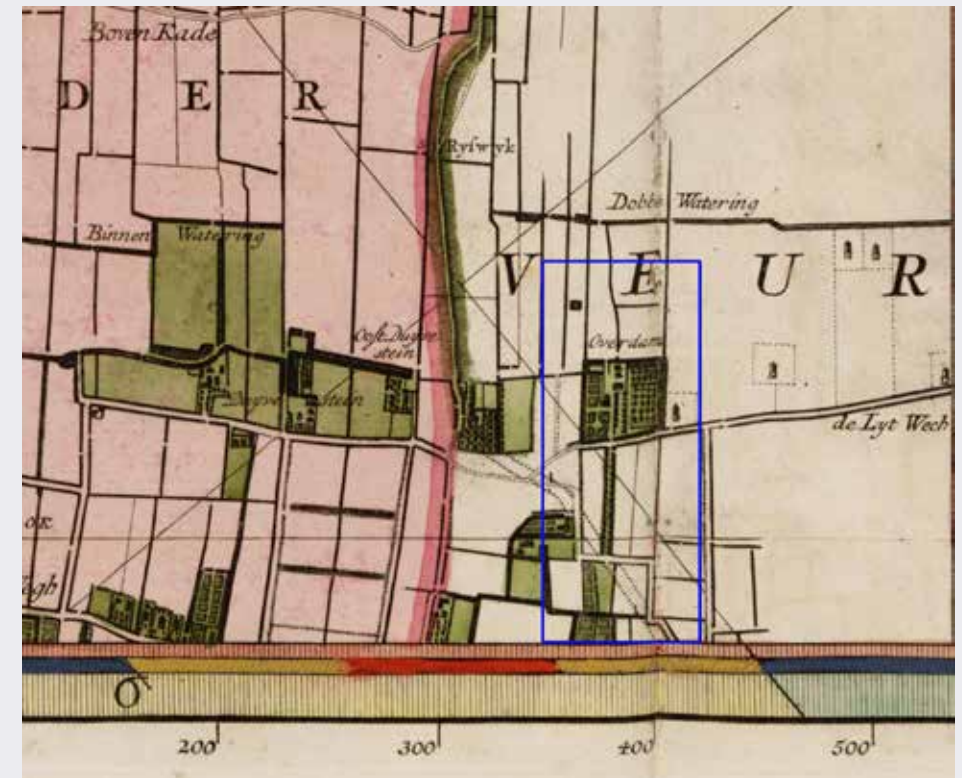
Openings tijden
Zondag gesloten
Maandag 13:00 tot 18:00
Dinsdag 09:00 tot 18:00

Woensdag 09:00 tot 18:00
Donderdag 09:00 tot 18:00
Vrijdag 09:00 tot 18:00
Zaterdag 09:00 tot 17:00

streckte zich uit tot aan de Mole Wetering en bestond uit tuynen, lanen, vijvers, boomgaarden, planteges, bosschen. Moestuynen, koetshuys en stallinge. Ten noorden en grenzend aan Overdam lag de buitenplaats 'Rusthout'.

Dat er binnen de landschapsarchitectuur van de buitenplaats Overdam sprake was van vele boomprijen blijkt ook uit een krantenartikel uit 'den 's Gravenhaegsche Courant' van 16 november 1712 waarin we het volgende kunnen lezen: 'zaterdag den 19 Novemb. zal men op de Hoffsteede Overdam regt over den Leydsendam verkopen, een partij van in de 50 grote zware Ype bomen, ook eenige Willie Bomen'.

Als we zo rond het midden van de 18e eeuw een wandeling zouden maken vanaf de 'Landscheydinghe' richting de 'Lijt wegh' (Veurse Achterweg) naar het noorden richting onze huidige J.S. Bachlaan. Dan zouden we aan beide kanten van de weg een prachtig uitzicht hebben gehad over de hofstede Overdam met 'stallinge, wagenhuijsen, schuren, bargaen, speelhuijs, vijvers diverse thuijnen en een boomgaert.'

Detail van het tiende stuk van de kaart van Cruquius uit het jaar 1712. In het kader zien we de buitenplaats Overdam, zich uitstreckende richting den Leytsen Dam. Bron: Hoogheemraadschap Delfland.

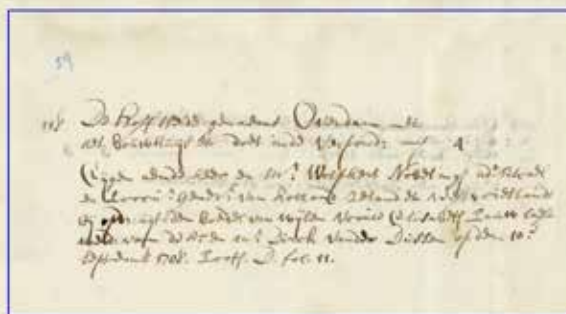
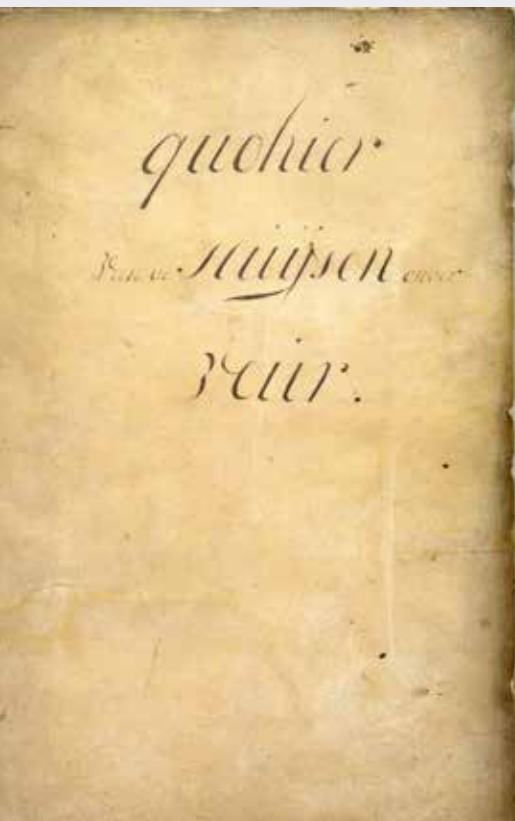

Op 15 mei 1721 stelt de Haagse notaris Cornelis Verdonk een akte op, waarbij de gezamenlijke erfgenamen van Cornelis Verdonck 'twee derde parten inde boerenwooninge ende landerijen daeraen gelegen' verkopen aan mr. Wolphert Nobelingh, advocaat fiscaal en procureur-generaal over Holland, Zeeland en West-Friesland. Het resterende deel verkrijgt hij in 1726 in eigendom door het te kopen van de weduwe Johanna Verdonck -Van der Zee. Nog tijdens haar

leven draagt de weduwe Johanna Kerbij onder andere de boerenwoning in eigendom over aan haar dochter Windelina Maria Nobelingh. Nobeling was op 11 januari 1739 in de Nieuwe kerk Den Haag gehuwd met Herman Cau Boerhave.

AMSTERDAMSE COURANT VAN 26 DECEMBER 1739

'Op dinsdag den 29 december 1739, 's morgens ten 9 uuren precies, zal ment op de Hoffsteede Overdam aen de Ag-

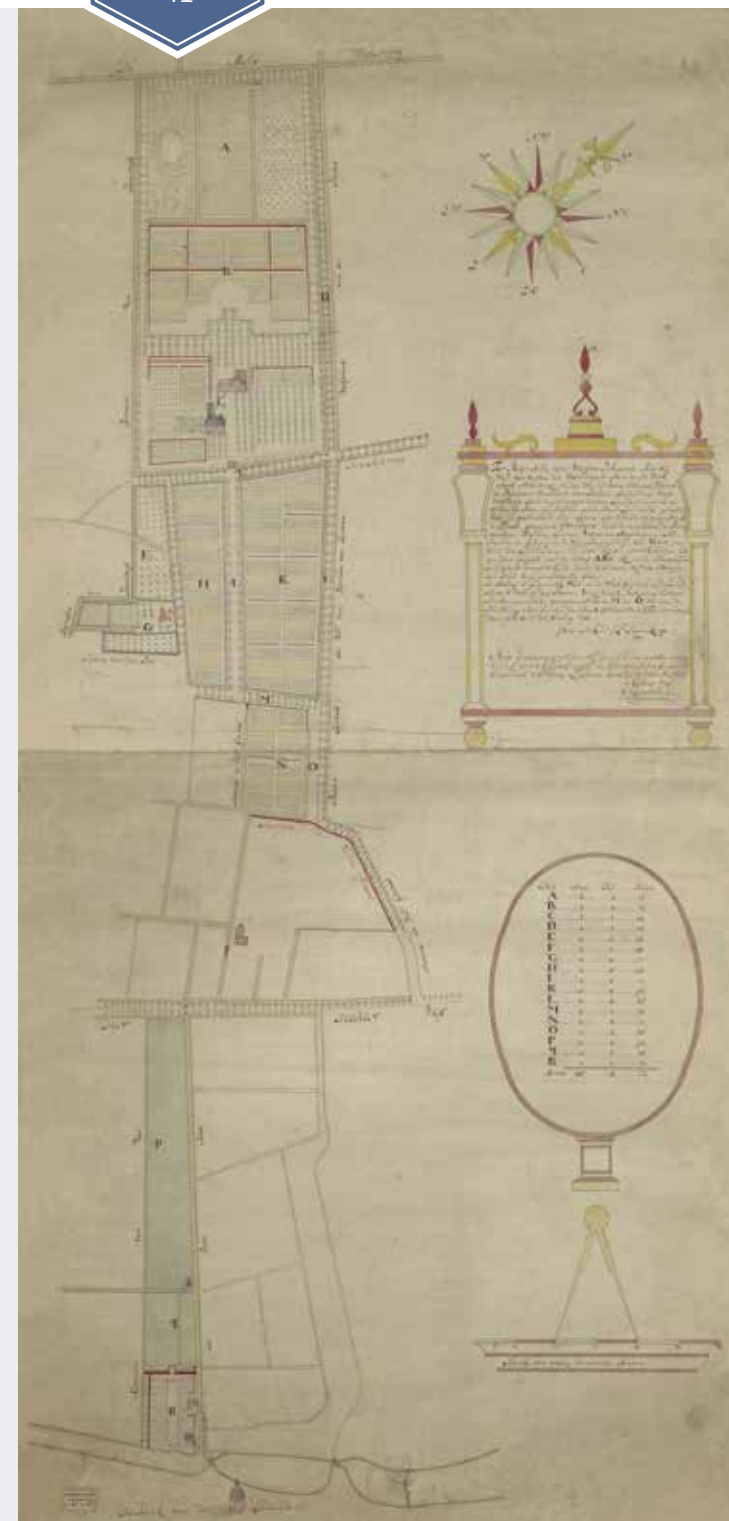

transcriptie

118. de hoffstede genaemt Overdam, met
het bouwhuijs ect. doet in de Verponding 4:11:11
Eijgen aende heer en Mr. Wolphert Nobelingh adr. Fiscaal

Kohier van de huizen onder Veur jaar opgemaakt ten behoeve van de verponding uit het jaar 1731. Omschrijving van de hofstede genaemt Overdam.

Bron: archief 5270-01 inv. Nr. 439 gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Kaart van de buitenplaats Overdam gelegen in de vrije heerlijkheid van Veer in 1740. Was getekend door Leendert Swenkoop 1740. "Na gedaane collatie bij den ondergeschreven desse copie kaart met de originele akkoord bevonden actum Leijden den 20 september 1762, Klaas Vis geadmitteerde landmeter en tekenaar". Bron: Nationaal Archief Den Haag, collectie aanwinsten kaarten en tekeningen, bestandsnaam NL-HaNA_AANW.6.

terweg, onder Veur, verkopen een party van omtrent 3 á 400 opgaende zwaere Ype stam-boomen, ter dikte van 34 tot 42 duym; als mede een party zwaer Elzen-hout’.

Transcriptie:

‘Gysbert Myné, Notaris en Procureur in 's Hage, zal op Dingsdag den 5 juli 1740, in de Casteleyne van den Hove van Holland veilen, en op Dingsdag den 12 daar aan volgende finaál verkopen een extra schoone en wel geleegen Hoffsteede, genaamt OVERDAM, met deszelfs magnifíq en logeabel Heeren Huys, mitsgaders Tuynen, visryke Vyvers, steenen Muur met 19 dubbele Raamen, voorzien met de allerbeste en eerste Soorten van Wyngaarden, Plantagien, Laanen en Boomgaarden, beplant met de allerbeste soort zoo van Fransse als Inlandse Vrugtboomen, mistgaders Tuynmanshuys, Koetshuys en Stallinge voor 14 paarden, waar boven twee groote bekleede Zolders: item schoone groote Moes-Tuynen, met een party zoo Wey-Hooy als Warmoes - Landen, benevens een Wooning, Karssen, Boomgaard en een stuk Warmoes-Land daar aan, te samen groot 25 margen, 1 Hond, 20 roeden, alle geleegen in de Heerlykheid van Veur, aan de Agterweg, tegen over den Leydsendam; als mede een plaizant, modern en wel geleegen Speelhuys, met deszelfs Tuyn, mitsgaders een Huys, voorzien van verscheide vertrekken, Pooting en Planting nevens een stuk Wey-of Hooy-Land, te samen groot 2

In 1740 wordt de hofstede Overdam door de landmeter Leendert Swemkoop in kaart gebracht.

margen, 1 hond en 10 Roeden, geleegen in de Plaspoel-Polder, in de Heerlykheid van Veur, voor aan den Leydsendam over de Zwaan; kunnende het zelve door de Kopers aanstonts worden aanvaard: alles breeder by Biljetten gespecificeert, en die eenige nadere onderrigtinge begeerd, of de voorsz. Plaats of eenige gedeeltens van dien uyt de hand gelieven te kopen, adresseere zich op de voorn. Plaats, of by den voorsz. Notaris en Procureur G. Myné in de Bierstraat in 's Hage.’

Na het overlijden van Wolphert Nobelingh valt het bezit uiteen. Zijn weduwe Johanna Kerbij (Karbij) verkoopt in 1742 de hofstede met de hierbij gelegen gronden aan haar zoon Jan Johan (Joseph) Nobelingh, regerend burgemeester van Medemblick.

Na een verkoop in 1743 komt de vervallen hofstede op 19 maart 1766 in handen van Mr. Willem Adriaan Taree, hij woont zelf op het naastgelegen ‘Rusthout’. Hij mag zich vanaf deze dag eigenaar noemen van ‘een zeer wel gelegen bouwman-

ning, stalinge voor vierentwintig koeien, van een beijhuis, schuure, drie bargaen, boomgaard, potinge, ende planting, mitsgaders een laan ter zijde van de genoemde woning, alsmede verscheidene partijen land te samen éenentwintig mergen en dertien roeden alles gelegen in de Zijdepolder’. Wanneer Willem Adriaan Taree in 1780 komt te overlijden erft zijn dochter, Sasanne Jacoba Taree, dit alles. Na haar overlijden komt het toe aan haar man Jacob Kerkhoven, bij leven schout van Zoetermeer en notaris te Leidschendam.

GYSBERT MYNÉ, Notaris en Procureur in 's Hage, zal op Dingsdag den 5 July 1740, in de Castelenye van den Hove van Holland veilen, en op Dingsdag den 12 daar aan volgende finaál verkopen een extra schoone en wel geleegen Hoffsteede, genaamt OVERDAM, met deszelfs magnifíq en logeabel Heeren Huys, mitsgaders Tuynen, visryke Vyvers, steene Muur met 19 dubbelde Raamen, voorzien met de allerbeste en eerste Soorten van Wyngaarden, Plantagien, Laanen en Boomgaarden, beplant met de allerbeste Soort zoo van Fransse als Inlandse Vrugtboomen; mitsgaders Tuynmanshuys, Koetshuys en Stallinge voor 14 Paarden, waar boven twee groote bekleede Zolders: Item schoone groote Moes-Tuynen, met een party zoo Wey-Hooy- als Warmoes-Landen, benevens een Wooning, Karssen-Boomgaard, en een Stuk Warmoes-Land daar aan, te samen groot 25 Margen, 1 Hond, 20 Roeden, alle geleegen in de Heerlykheid van Veur, aan den Agterweg, tegen over den Leydsendam; als mede een plaizant, modern en wel geleegen Speelhuys, met deszelfs Tuyn, mitsgaders een Huys, voorzien met verscheide Vertrekken, Pooting en Planting, nevens een Stuk Wey- of Hooy-Land, te samen groot 2 Margen, 1 Hond en 10 Roeden, geleegen in de Plaspoel-Polder, in de Heerlykheid van Veur, voor aan den Leydsendam over de Zwaan; kunnende het zelve door de Kopers aanstonts worden aanvaard: alles breeder by Biljetten gespecificeert, en die eenige nadere onderrigtinge begeerd, of de voorsz. Plaats of eenige Gedeeltens van dien uyt de hand gelieven te kopen, adresseere zich op de voorn. Plaats, of by den voorsz. Notaris en Procureur G. Myné, in de Bierstraat in 's Hage.

Uit de hand te Koop, om staefonds te worden aangevaerd, een extra schoone en wel gelegen HOEFSTEDE, genaamt OVERDAM, met deszelfs Heeren Huys, Tuynmanshuys, Stillinge en Koetshuys; mitgedens Tuyn, Moes-Tuynen en Boomgaarden, beplant met de beste Soort ten 200 van Franck als Inlandse Vyugtboomen, Wyngaerden en Wyngaerd-Kuffen, gelegen soo den Agterweg in de Heerlykheid van Veer, tegen over den Leydendam: Als mede een plaats modern en wel gelegen Speelhuys en Tuyn; mitgedens Huisvinge, en een Struk Wey of Hoovland daer agter, gelegen in geveldde Heerlykheid in de Ryspoel-Polder voor aan den Leydendam, tegen over de Zwaan. Te bevragen by den Notarissen Procureur Gysbert Mynd, in 's Gravenhage.

Leydse Courant 19 juni 1741. Bron: krantencollectie Delpher.nl

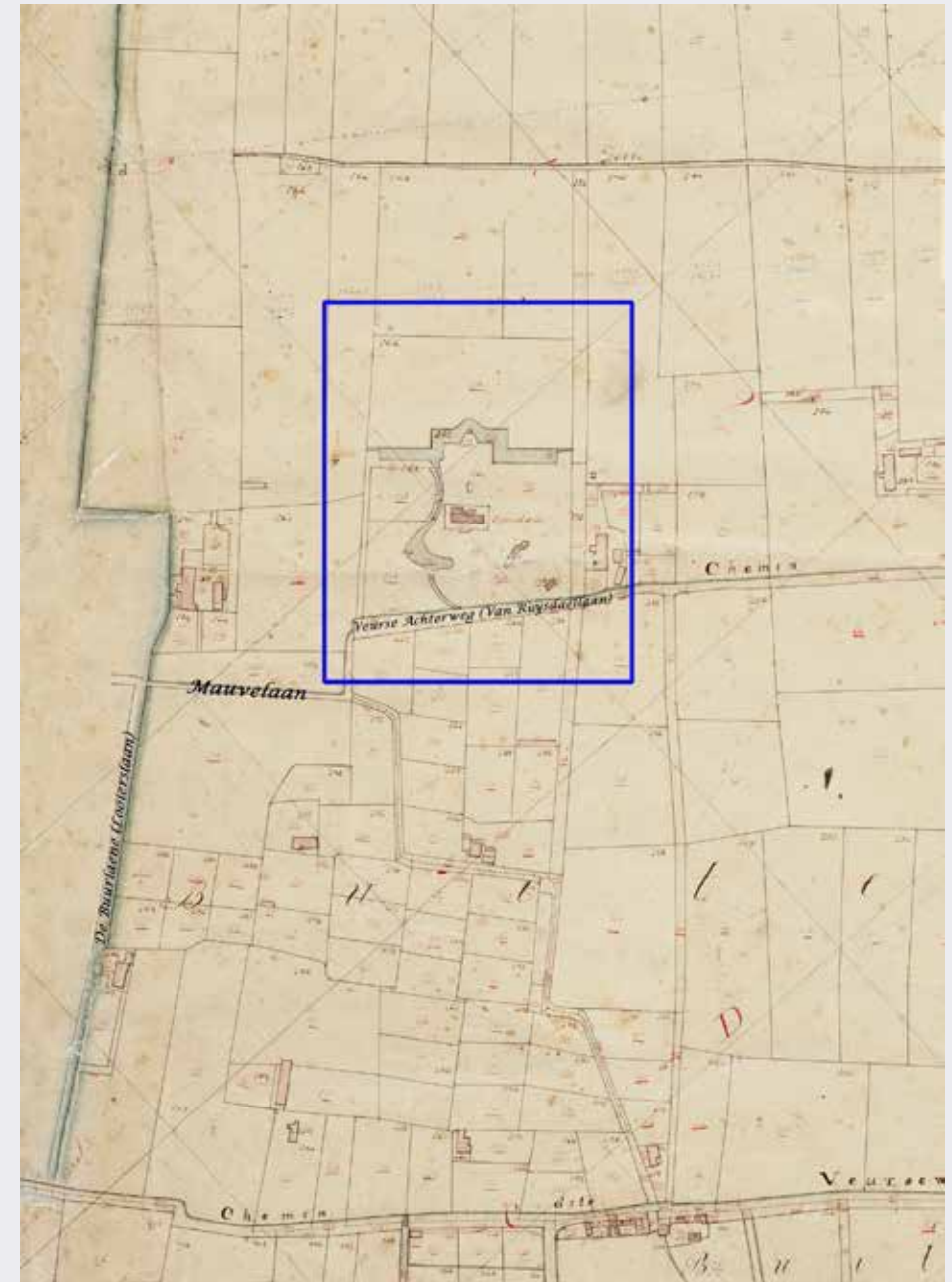
Van 1807 tot 1825 was Overdam eigendom van het echtpaar Cornelis Cromstrien Evertsen en Christina Petronella Angelique Vegelin van Claerbergen. Evertsen bezat al de buitenplaats 'Rozenrust'. Waarschijnlijk bewoonden zij in de zomer de luthof Overdam en in de koude wintermaanden de buitenplaats Rozenrust.

Nadat de Haagse notaris Johannes Leesberg voor de tweede keer Overdam had aangekocht, tracht hij het opnieuw door te verkopen. Hij laat door een collega notaris, Johannes Jacobus Theodorus Van Rijn, een akte opmaken waarin het buiten als volgt wordt beschreven: 'het buitenverblijf genaamd 'Overdam' gelegen aan den Achterweg in de gemeente Veur, tegenover den Leijtsendam bij de nieuw

aangelegde straatweg, bestaande in een huijzinghe van onlangs grotendeels nieuw opgebouwde vertrekken en verdere offices, welke tot een buitenverblijf worden geëist. Voorts een fraaie koepel hebbende een aangenaam en uitgestrekt landgezicht. Wijders moestuin, boomgaard met jonge vruchtbomen beplant, grote vijver, goudviskom, houtbossen, bepotingen en beplantingen alsmede een stuk weiland gelegen achter het buiten alles tezamen omtrent drie mergen'. Op acht augustus 1825 zet de Haagse notaris Willem Jacobus Huijgens zijn handtekening onder het koopcontract en mag hij zich eigenaar noemen van Overdam. In 1839 wordt vermeld dat hij twee vrouwelijke dienstboden, één tuinman en twee paarden heeft, waarvoor hij belasting betaalt.

HEDEN den 28 July 1802, 's namiddags ten 6 uren, zal men in de Castelenys vanden Hove van Holland in 's Hage, sijnal Verkoppen: De navolgende Parthyen gelegen nabij de Leydendam, als: 1. Een HUIS met WARMOESLAND, groot ruim twee Mergen, onder Veur, Verhuurd tot February 1805 om f 200. 2. Twee Mergen TEELLAND, gelegen als voren. Verhuurd tot Kerstmis 1804 om f 54. 3. Twee Mergen dito, dito. Verhuurd tot Kerstmis 1806 om f 28. 4. Een OPLOS- of BAGGER-STAAL met een Lsaa, gelegen als voren. 5. Een HUIS en ERVE, WAGENHUIS, THUIN, BOOMGAARD, met circa drie Mergen TEELLAND, genaamt OVERDAM, gelegen als voren aan de Achterweg. Verhuurd tot Kerstmis 1804 om f 115. 6. Een LAAN, groot 100 Roeden, gelegen als voren. 7. Vier Mergen TEELLAND, dito, Verhuurd tot Kerstmis 1804 om f 120. 8. Een Mergen twee Hond WEYLAND, dito, Verhuurd met de volgende Parthy tot Kerstmis 1804 om f 120. 9. Een Mergen des Hond dit. 10. Twee Mergen HOUTLAND, dito. 11. Vier Mergen WEY- en TEELLAND, dito. Verhuurd tot Kerstmis 1804 om f 140. 12. Drie Mergen dito, dito. In de Noordveeren. 13. Drie Mergen dito, dito. 14. Een parthy HOUTLAND, groot 300 Roeden. 15. De Helft in zaven Mergen drie Hond WEYLAND, in de Rietpolder onder Stompwyk, Verhuurd tot Kerstmis 1804 om f 210. 16. Een Mergen drie Hond HOUTLAND, zynde een Veeland, in de Welleyndische Polder, dito. 17. Een HOUTARKER, RIETLAND en WATER, groot een Mergen, in Tedingerbroek. Alles breeder by de gesiffteerde Biljanten omschreeven. Nader informatie te bekomen ten Conspolpen van Mr. J. J. VAISIERE, Notaris op de Paviljoensgragt in 's Hage, als mede by A. BURGERHOUT, Commissaris van de Leydendam, by wien de Conditien en Voorwaarden te leezen zyn.

De Nieuwe Haagse Nederlandse Courant 28 juli 1802. Bron: krantencollectie Delpher.nl

Detail minuutplan Veur 1819, met de buitenplaats Overdam.

Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Na negentien jaar verkoopt de Haagse notaris Willem Jacobus Huijgens in 1844 zijn bezit aan de meester-broodbakker Simon de Wit.

De verkoop werd als volgt beschreven 'een heerenhuis met stallinge, koetshuis, tuinmanswoning, theekoepel, broeierij met perzikkas, boomgaard, vijvers en boschbeplanting me een laan uitkomende op de straatweg'. Het geheel had een oppervlakte van drie hectare.

Simon de Wit blijft met zijn gezin niet lang wonen op Overdam. Na de verkoop in 1859 komt de buitenplaats in 1868 in handen van Martinus Jansz Viruly.

De vader van Martinus Jansz, Jan Viruly, was bij leven koornwijnstoker te Schiedam. Zijn moeder Helena Catharina van Pelt zou na het overlijden van haar echtgenoot Jan Viruly in 1838, op 24 april 1839 te Voorburg in het huwelijk treden met Johan Willen van der Schooren, de eigenaar van de houtzaagmolen 'De Salamander' in Veur.

De zo roemrijke buitenplaats raakte steeds meer in verval. In 1876 besluit Marinus Viruly om het herenhuis af te laten breken. Hij kwam 's zomers vanuit Dinxperlo, waar hij lid was van de gemeenteraad naar Overdam en verbleef dan in een bijgebouw.

Door toevallige omstandigheid en op aannemelijke Voorwaarden, wordt *Uit de Hand te Koop* aangeboden, de zeer aangename en met veel smaak aangelegde **BUITENPLAATS**, genaamd *Overdam*, gelegen nabij den Leydschendam, onder de gemeente Veur, Arrondissement 's Gravenhage, met ruime Heerenhuizing, Stalling en Koetshuis, Tuinmanswoning, Koepel uitzien op den Spoorweg, Viscrijke Vijvers, Goudvisschenkom, Broeijerij, Moestuinen, Boomgaard, exquise Heester- en andere Gewassen, Lanen en Bosschen, alles te zamen groot circa 3 Bunders. Kunnende een gedeelte der Koopenningen tegen convenable interest als 1ste Hypotheek daarop gevestigd blijven; zijnde Dagelijks, uitgenomen des Zondags, te bezichtigen, en nadere informatie te bekomen bij den Eigenaar, op genoemde Buitenplaats. (4151)

Algemeen Handelsblad 22 maart 1847. Te koop aanbieden buitenplaats Overdam. Bron: krantencollectie Delpher.nl

** TE HUUR, om dadelijk te aanvaarden, de BUITENPLAATS OVERDAM, alleraangenaamst gelegen in de Gemeente Veur, uitkomende met eene Opritlaan aan den Leidschen Straatweg, over den Leidschendam, sedert weinige jaren met zeer veel smaak aangelegd; voorts vischrijke Vijvers, Menagerie en lomrijk Houtgewas. Te bevragen ten kantore van den Notaris van Zegwaard, te Voorburg.

Dagblad van 's Gravenhage 30 maart 1838. Bron: krantencollectie Delpher.nl

** TE HUUR, om dadelijk te aanvaarden, de BUITENPLAATS OVERDAM, alleraangenaamst gelegen in de gemeente Veur, uitkomende met eene Opritlaan aan den Leidschen Straatweg, over den Leidschendam, sedert weinige jaren met zeer veel smaak aangelegd, voorts vischrijke Vijvers, Menagerie en lomrijk Houtgewas. Te bevragen bij den Tuinman en ten Kantore van den Notaris VAN ZEGWAARD, te Voorburg.

** Het HUIS, ingerigt tot Broodbakkerij, en ERVE, staande en gelegen aan de zuidzijde van de Hoogstrat, binnen de stad Rotterdam, wijk H. n. 13, ontang door de Notarissen JONGENEEL en DIJKMAN gevend, doch opgehouden, is alsnog UIT DE HAND TE KOOP, en te bevragen ten Kantore van voornoemde Notarissen, in den Opper te Rotterdam.

** TE HUUR, tegen primo Mei aanstaande of vroeger, een spatieuze welaangelegde TUIN, met HEERENHUIZINGE, gelegen en staande in de Waschbleeklaan, aan het einde van den Dinnenweg. Te bevragen bij den Boekverkooper H. V. VAN GOGH, aan den Steiger, over de Korenheura.

** Men vraagt TE HUUR, tegen 1 Mei eerstkomende, een HUIS, met vier a vijf Kamers, op de Nieuwehaven, Spaanschekade of Heringvliet. Adres, met opgave van Prijs, bij den Mr. Timmerman VAN BORK, in den Hootuin.

Rotterdamsche Courant 13 februari 1840. Bron: krantencollectie Delpher.nl

DE BUITENPLAATS OVERDAM,
met de daarbij gelegen **WARMOESIERDERIJ, WEI- en TEELANDEN**, gelegen aan den straatweg en den achterweg, over den Leidschendam, onder de gemeente Veur, te zamen groot 7 bunders, 2 roeden, 39 ellen, welke op den 7 October 1857, des namiddags ten 6 ure, in het Logement *Het Eiland*, te Leidschendam, zullen worden verhoogd en afgeslagen, zijn bij veiling, op den 30 September 1857, slechts in bod gekomen te zamen op **f 10,070.**

Nadere informatie zijn te bekomen ten kantore van den Notaris **H. VAN ZEGWAARD**, te Voorburg.

Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage 3 oktober 1857. Aankondiging veiling buitenplaats Overdam. Bron: krantencollectie Delpher.nl

www.destoof.nl
Stompwijkseweg 18c, Leidschendam

sinds 1982

DE StOOF

meubelmakerij & showroom

o.a. kamers en suite | tafels | wandkasten
TV-/audiomeubels | dressoirs
inloopkasten | linnenkasten

Met liefde gemaakt

Buitenplaats Overdam gelegen ten westen van de Veurse Achterweg (Van Ruysdaellaan) met zicht op de tuin rond 1868. Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Haagsche Courant 7 september 1896.
Bron: krantencollectie Delpher.nl.

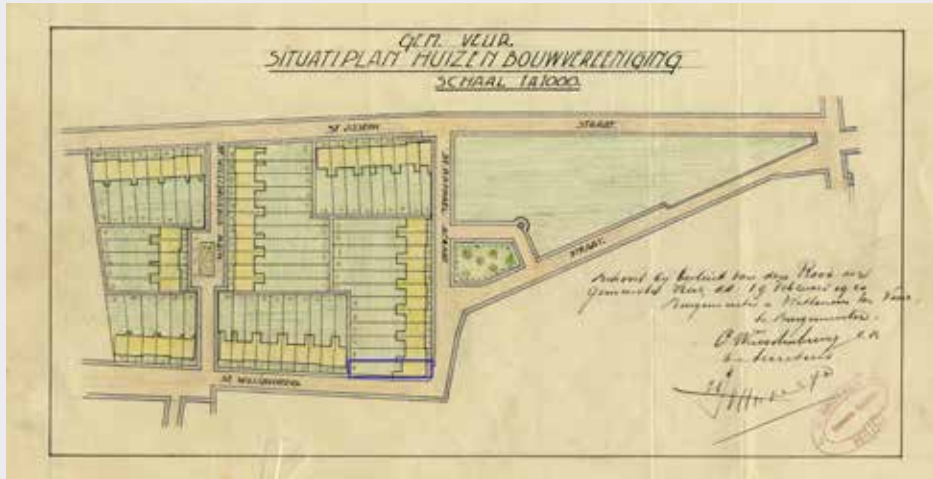
Martinus Viruly bleef tot aan zijn dood in 1895 eigenaar van de buitenplaats.

In 1896 verkoopt zijn weduwe Johanna Theodora Hermina Schepers samen met haar vijf, inmiddels volwassen kinderen het overgebleven bezit door aan de 58-jarige Voorburgse winkelier in grutswaaren Pieter Leeman.

In het huidige landschap rond Tennis park 'Overdam' en de Stadstuin 'Rusthout', zijn na ruim 350 jaar nog slechts vage contouren zichtbaar op de plek waar eens 'eene fraeije buijtenplaets' met de naam 'Overdam' heeft gestaan.

Idsard Bosman

DE WINKELIERS VAN ST. RAPHAELSTRAAT 1

Situatieplan huizen bouwvereniging gemeente Veur. Behoort bij besluit van den Raad der Gemeente Veur, datering 19 februari 1920, Burgemeester en Wethouders van Veur. Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Op 1 mei 1919 besluit de gemeenteraad van Veur om over te gaan tot de aankoop van diverse percelen grond van de warmoezier de heer Cornelis Jacobus Kortekaas. Een gedeelte van deze grond met een totale oppervlakte van 1 hectare en 71 are, zal in erfpacht worden uitgegeven aan de R.K. Woningbouwvereniging St. Willibrordus. Deze grondaankoop zou het begin zijn van de realisatie van de 1e fase van de Rodepannenbuurt.

Omdat deze woonwijk zelfvoorzienend moest zijn, was er op elke hoek van de straat een winkelpand gepland. Zo ook op de hoek van de St. Willibrordusstraat en de St. Raphaelstraat.

HET PAND VAN DE WINKELIER N. DE GROOT (1919-1935)

Op bladzijde 245 van het adresboek van Veur uit 1918, zien we dat de heer N. de Groot een winkel heeft in kruideniers- en grutterswaren, tabak, sigaren, drops en suikerwerken. Het vermelde adres is Veursestraatweg B 44.

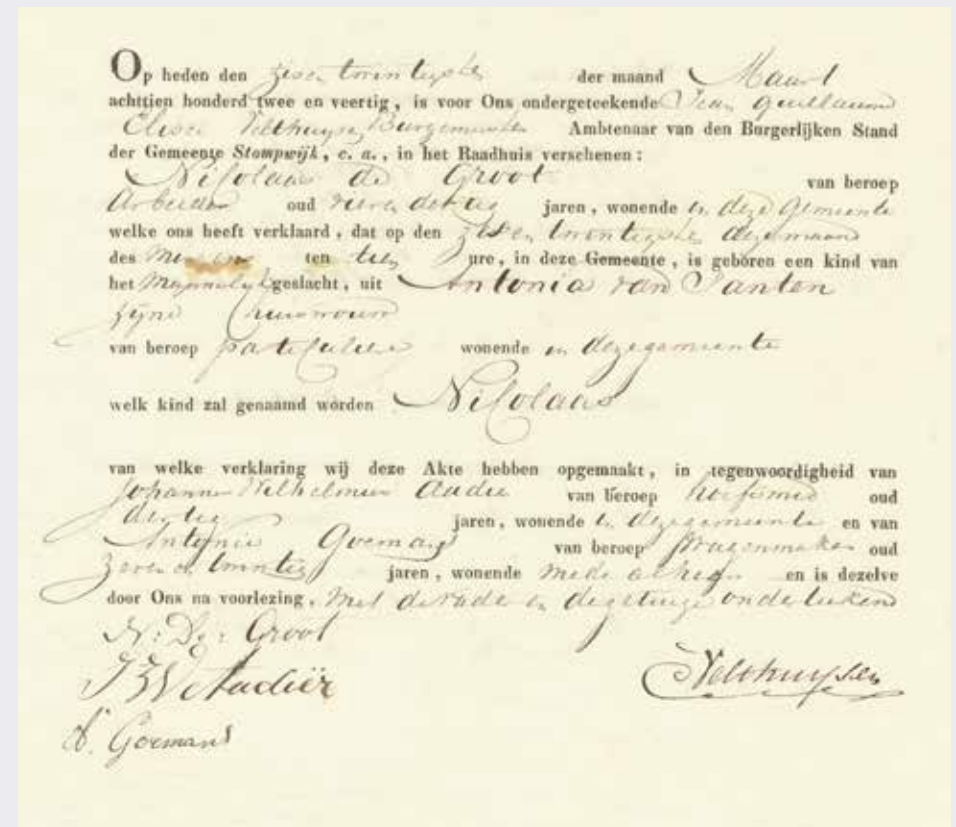
Het gaat hier waarschijnlijk om de heer Nicolaas de Groot (1842-1920), koopman van beroep. Zijn ouders waren Nicolaas de Groot en Antonia van Santen. Nicolaas jr. huwde op 6 september 1871 te Voorschoten met Maria Arisse van der Zalm (1844-1923). Zij was dienstbode van beroep. In het bevolkingsregister van Veur

Advertentie uit het officiële adresboek van Leidschendam, Stompwijk en Veur uit 1918
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

over het jaar 1900 zien we een overzicht van dit gezin met drie kinderen: Nicolaas Laurentius (1883), Jacobus (1886) en Cornelia (1889). Het gezin De Groot- van der Zalm bestond oorspronkelijk uit zeven kinderen.

De Veursestraatweg liep destijds van de grens met Voorburg tot aan de grens met Voorschoten. Het eerste deel tot de kruising met de Damlaan kreeg later een nieuwe naam: Voorburgseweg. Het volgende stuk werd later Koningin Juli-

Geboorteakte van Nicolaas de Groot 25 mei 1842 te Stompwijk.
Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

80	Joh. Halverhout	61	K. A. de Mol
81	Joh. Waasdorp	61boven	P. D. Verbeek
82	Petr. den Baars	61a	L. P. v d. Nouweland
	C. Vermeer schipper, leeft aan boord	62	Gebrs. Boon
	Veursche Straatweg.	63	Wed. A. A. Bakker
B 1	J. van den Bosch	64	G. van der Drift
2	A. J. van Haastert	65	Joh. Kouwenhoven
3	W. Zoetemelk	66	Corn. Weerdenbuig
4	J. van den Berg	67	Nic. Bentvelzen
5	L. van der Togt	68	A. H. Hoogeveen
6	Jac. van der Meer	69	Wed. C. Boon
7	Adr. Heijnen	69a	A. W. Hendriks
8	W. A. van Benten	69b	Marinus Snoek
9	J. A. Lagerberg	70	Wed. C. Borsboom
9a	Johs. Boon	106	C. de Koning
9b	G. A. Kulker	107	C. H. de Ruijter
9c	Wed. Batenburg	108	P. F. J. van Keulen
9d	D. G. Batenburg	109	A. Noordzij
9e	A. M. Romijn	110	H. Sniijders
10	A. A. Bontje	110a	F. L. Lorang
11	watermachine Plaspoel- polder	111	J. P. Hooijmans
12	W. van Veen	112	J. Verhagen
13	W. van Santen	113	Wed. Q. van Leeuwen
14	P. Slingerland	114	Mart. Verhagen
15	Wed. van Leeuwen	115	Thomas van Bohemen
16	Joh. Al	116	M. Koeleman
42	Raadhuis Veur	117	P. J. van der Lans
42	Th. J. Gerritsma	117b	W. Zandbergen
43	L. E. Mulder	117c	J. G. in 't Veen
44/45	N. de Groot	117d	B. G. Remmerswaal
46	Wed. W. P. Goemans	117e	W. G. Hartveldt
47	Wed. Nieuwland	117f	D. A. J. Peschier
48	P. van Beusekom	117g	A. P. Gijbe
49	G. van der Meer	117h	C. A. van der Meulen
50	Wed. C. Brammer	117i	L. W. van Veen
51	P. L. v. d. Nouweland	117j	Chr. van Vliet
52	Adr. Oudshoorn	117k	J. I. Blijleve
53	J. W. Schalkwijk	118	P. Oskam
54	P. Knijnenburg	119	C. C. de Koning
55	J. van Oosten	120	J. F. van Vliet
56	J. C. Kortekaas	121	Th. Bergman
57	J. Th. Heijnen	122	L. Dons
58	schuur J. C. Kortekaas	123	Mart. Bergman
59	W. van den Berg	124	L. A. van der Zalm
59a	A. S. van der Wulp	125	P. L. Hooijmans
60	Corn. Huisman	126	I. C. J. Warmenhoven
		127	Wed. v. d. Valk
		128	molen Oostboschpolder
		129	G. Alblas

anaweg. Het winkelpand van N. de Groot lag destijds tussen de rijwielhandel 'Vitesse', tevens agentschap van Gazelle, van de heer L.E. Mulder (wijk B 43) en het pand van de weduwe W.P.Goemans (wijk B No.46). Dat zou nu ter hoogte Koningin Julianaweg 18 zijn.

Nicolaas de Groot was naast winkelier ook tuinder, hij woonde op het adres wijk B No. 204 Veursestraatweg 21 (later Voorburgseweg 21).

Op de foto uit 1910 zien we een vrouw, wellicht wachtend op de aankomende stoomtram, met haar rug tegen de gevels van de diverse arbeiderswoningen annex bedrijfspanden aan de Veursestraatweg (nu dus Koningin Julianaweg) staan. Zij

staat precies voor het winkelpand van de heer L.E. Mulder, het pand ernaast is de winkel van de heer N. de Groot. Het statige pand op de voorgrond was het Raadhuis van Veur.

HET NIEUWE WINKELPAND AAN DE ST. RAPHAELSTRAAT 1 IN VEUR

Nadat de eerste fase van het bouwplan van de Woningbouwvereniging Sint Willibrordus is opgeleverd, verhuist de winkel van Nicolaas de Groot naar het pand op de hoek van de St. Willibrordusstraat en St. Raphaelstraat. Nicolaas overlijdt vrij snel daarna.

“Op den vijf en twintigste der maand oktober 1920 verschijnen bij den burgerlijke stand van Veur Cornelis Johannes

Kruising van de Veursestraatweg met rechts de Damlaan, we zien de halte van de stoomtram in 1910 Bron: gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

ZWART & PARTNERS

Zwart & Partners Network Notarissen
Van Ruysdaellaan 41
2264 TK Leidschendam-Voorburg

T (070) 320 05 00
kantoor@zpnn.nl
www.zpnn.nl

OK2PRESS

HUISSTIJLEN • PRE-PRESS • DRUKWERK

070 413 00 30 | WWW.OK2PRESS.NL

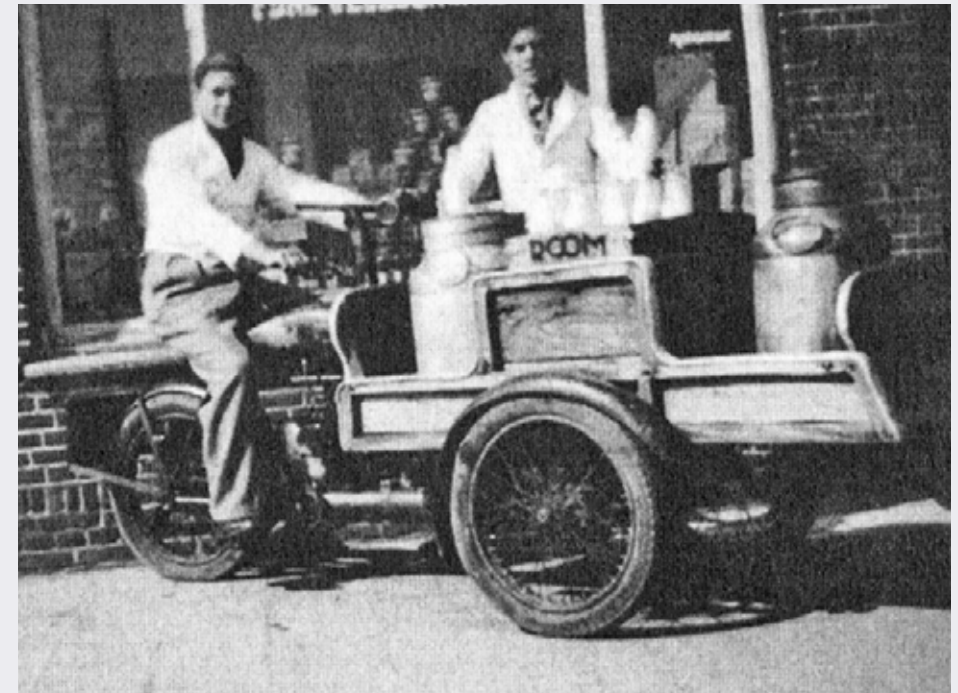
DE (ZUIVEL) WINKEL VAN KLAAS ZONNEVELD (1935-1960)

Willem Zonneveld, arbeider, 43 jaar oud, doet bij de burgerlijke stand van de gemeente Zoetermeer op 22 december 1903 aangifte van de geboorte van zijn zoon Klaas. Hij verklaart, dat "zijne huisvrouw Aagje van Wirdum op den eenentwintigste december des namiddags ten twee uren in hare woning is bevallen van een kind van het mannelijk geslacht."

Het gezin van Willem Zonneveld (1860-1921) en Aagje van Wirdum (1872-1954) kregen tussen 1890 en 1912 maar liefst 21 kinderen. Slechts vijf kinderen zouden de volwassen leeftijd mogen bereiken.

Het gezin Zonneveld-Wirdum is diverse keren verhuisd, ze hebben onder andere gewoond in Benthuisen, Zegwaard, Zoetermeer en Stompwijk. Zij trouwden 13 februari 1890 in Aalsmeer. Willem was bij dit huwelijk 29 jaar en Aagje van Wirdum 17 jaar.

We zien dat het gezin Zonneveld - Wirdum zich vanuit Zegwaard op 19 april 1901 laat inschrijven in Zoetermeer, op 3 juni 1904 verhuist het gezin naar Stompwijk. Tussen 16 december 1905 en 29 september 1906 woont het gezin aan de Voorweg 106 b in Zoetermeer, om vervolgens op 29 september 1906 wederom te verhuizen naar Stompwijk.

Klaas Zonneveld (links) en Siem Romijn (recht) voor het pand van de (zuivel) winkel aan de St. Raphaelstraat 1. Bron: uitgave WieWatWaar Leidschendam van Jan Vreeswijk

1928

Heden den elfden September

N° 23

negentienhonderd acht en twintig, zijn voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken staat der gemeente STOMPWIJK, in het huis der gemeente verschenen, ten einde een huwelijk aan te gaan:

Klaas Zonneveld, oud vier en twintig jaren, melkhandelaar, geboren te Hoelandsloot, wonende te Stompwijk, meubeljarige gemeente Willem Konneveld, overleden op Hooge van Wierdum, oud zes en vijftig jaren, zonder beroep, wonende te Stompwijk, en
Wilhelmina Rebecca van Oosten, oud drie en twintig jaren, zonder beroep, geboren wonende te Leus, meubeljarige dochter van Leus Antonius van Oosten, oud twee en zestig jaren, henneman en van Maria Anna Catharina Trijft, oud twee en zestig jaren, zonder beroep, beiden wonende te Leus, hennemanen hebben voorgelagd een mitcheel sich beyde getrouwde alle, die comparant wort een mitcheel sichte, verschidenakte zins redde, de maeder van de comparant, en de vader der comparant, alhier tegamen, verkleanden henn bespreking, de verkleanden, de voltrekking van dit huwelijk.

De afkondiging van dit huwelijk is zonder stuiting geacht alhier en te Leus, den vijfen twintigsten Augustus

is heb de aanstaande echtgenooten afgevraagd of zij elkander zamenen tot eelprooien en getrouweijk alle de plichten enen vervullen, welke door de wet aan den huwelijken staat verbonden zijn. Nadat dese vragen door hen bevestigend beantwoord werden, heb ik, in naam der wet, uitspraak gedaan, dat zij door den echt aan elkander zijn verbonden.

Als getuigen waren tegenwoordig: *Klaas Zonneveld, oud acht en dertig jaren, landbouwer, wonende te 't Gavenhage, broeder van den bruidegom, en* *Charles Maria van Oosten, oud vier en dertig jaren, henneman, wonende te Leus, broeder der bruid.*

Waaraan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelzen.

Klaas Zonneveld
W. A. van Oosten
A. v. Wierdum
P. A. van Oosten
ok. Trijft

Wilhelmina Rebecca van Oosten
Charles Maria van Oosten
W. A. van Oosten

ANT. H. HAAGEN

VEENESTRAAT 29 - LEIDSCHENDAM - TELEFOON 17

Mr. METSELAAR EN AANNEMER

Brandverzekering op Beurspolisvoorwaarden

Verzekeringen tegen stormschade
Bilijke conditiesGlasverzekeringen
Lage premies

Westerman, C., melkrijder, Wilsveen 11.
 Westrienen, H. van, opzichter, Westvlietweg 68
 Weijden, C. v. d., veeh., Delftsche kade 24.
 Wiegel, L., Broekweg 17.
 — W. H., bankw., Veenweg 130.
 Wierda, S. R., meubelm., Tedingerstraat 36.
 Willemse, N. J. M., mach.fabr., villa „Liberté”,
 Broekweg 154, telef. 66.
 Wils, J., architect, Westvlietweg 134.
 Wiltink, J., los werkm., Stompw.weg 106.
 — Th., los werkm., Stompw.weg 169.
 Winter, A. J. J. de, veehouder, Meer en Geer-
 weg 14.
 Wissen, A. H. van, melkrijder, Stompw.weg 83.
 Wit, J. de, predik., Delftsche kade 11.
 — J. H. de, conducteur, Broekweg 66.
 — A. de, Stompw.weg 101.
 — J. H. de, Veenweg 98.
 Witteloosteyn, D. van, Broekweg 9.
 Wortel, S., opperman, Achterweg 33.
 Wijk, J. C. M. van, kaashandelaar, Delftsche
 kade 30, telef. 20.
 Wijk, W. van, boterh., Kostverlorenweg 4.
 — H. van, annemer, Kostverlorenweg 10,
 telef. 40.
 — W. A. L. van, veehouder, Meer en Geer-
 weg 23.
 — Wed. M. van, Veenstraat 87.

Wijnen, J. W. J., Park Leeuwenbergh 10.
 Wijsman, L. J., veehouder, Stompw.weg 85.

II

Ydema, E., kunstsch., Westvlietweg 125.
 IJssel, J. B. v. d., schipper, Achterweg 5.
 — J. v. d., schipper, Leidsche kade 12.

Z

Zalm, S. v. d., veehouder, Meer en Geerweg 3.
 — J. v. d., schipper, Oostvlietweg 14.
 — L. v. d., veehouder, Oostvlietweg 23.
 Zandbergen, M. H., conducteur, Broekweg 86.
 — W., los werkm., Stompw.weg 73.
 — W. L., chauffeur, Veenstraat 84.
 Zanten, A. van, bankw., Achterweg 27.
 — C. van, portier N.S., Broekweg 40.
 Zeilstra, A., Westvlietweg 120.
 Zon, P. J. G. v. d., tuinder, Stompw.weg 4.
 — G. v. d., tuinder, Sluisplein 6.
 Zonneveld, K., melkrijder, Wilsveen 7.
 Zijden, C. v. d., boterh., Stompw.weg 121.
 — Cor v. d., boterh., Stompw.weg 125.
 — J. v. d., boterh., Stompw.weg 69.
 — J. v. d., boterh., Stompw.weg 147.
 — J. W. v. d., chauffeur, Tedingerstraat 2.
 Zwaan, P., los werkm., Wilsveen 21.

A. S. v. d. PEET - Veenestr. 33

Loodgieter, Zinkwerken, Mastiekwerken

Levering van Baden, Closets, vaste Waschtafels

Aanleg van Gas-, Water- en Electriche geleidingen

Je adres voor het uitvoeren van alle voorkomende reparatiën.

N.V. HANDELSDRUKKERIJ „EXCELSIOR”

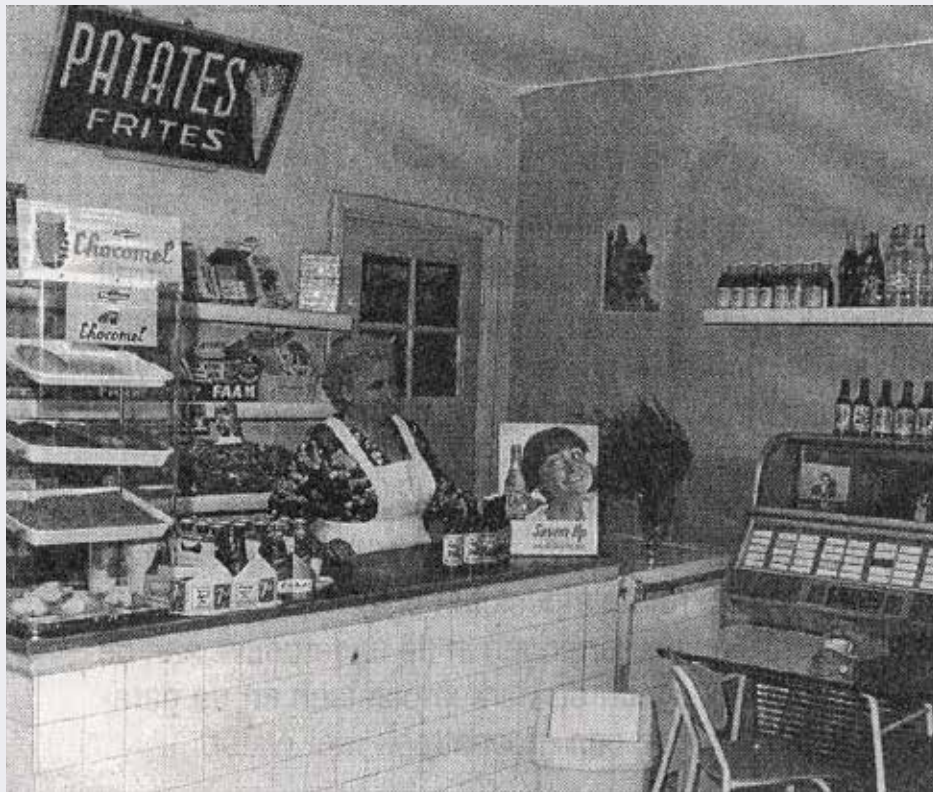
DAMLAAN 2

VEUR-LEIDSCHENDAM

TELEFOON 14

Naast de winkel had Klaas Zonneveld ook nog een melkwijk, dit deed hij vaak samen met Siem Romijn. Op 11 september 1928 zal Klaas Zonneveld te Stompwijk in het huwelijk treden met Wilhelmina Rebecca van Oosten. Klaas is dan melkhandelaar van beroep.

Volgens het adresboek van 1931 van Stompwijk woont het gezin Zonneveld - van Oosten nog aan het Wilsveen 7. Klaas is dan al melkslijter van beroep.

Wilhelmina Rebecca van Oosten 'tante Mien' achter de toonbank van haar cafetaria.
Bron: weekblad Het Kantje 21 oktober 2004, artikel 'nieuw fotoboek Jan Vreeswijk over Leidschendam'.

In 1935 neemt hij de zaak van N. de Groot aan de St. Raphaelstraat 1 over. Volgens het adresboek van 1950 woont het gezin dan aan de St. Raphaelstraat 1. De moeder van Klaas, mevrouw Zonneveld van Wirdum woont dan aan de Venestraat 41. De vader van Klaas overleed te Stompwijk op 16 jun 1921.

CAFETARIA VAN TANTE MIEN (1960-1966)

Als Klaas Zonneveld in januari 1956 overlijdt, besluit Wilhelmina Rebecca Zonneveld - van Oosten rond 1960 om van

het pand een cafetaria te maken. Het cafetaria van 'tante Mien' zou een plek worden waar de Leidschendamse jeugd graag bijeenkwam. Onder het genot van de muzikale klanken uit de jukebox van de artiesten uit de jaren zestig zoals De Cats, Barry Ryan, Moody Blues, Boudevijn de Groot, Rollings Stones en de Blue Diamonds werd er menige versnapering besteld en genuttigd.

In 1965 als mevrouw Zonneveld - Van Oosten 60 jaar is, stopt zij met haar cafetaria. Zij zou uiteindelijk de gezegende

leeftijd van 94 jaar bereiken. Haar cafetaria wordt een viswinkel.

DE FAMILIE KLEIJN 1966-2014 (48 JAAR)

In 1966 wordt door de ouders van Leen Kleijn, de heer C. Kleijn en mevrouw E. Kleijn- de Graaf op de St. Raphaelstraat 1 een viswinkel geopend.

Bij de vergunningsaanvraag van 21 december 1965 lezen we dat de aanvrager de heer C. Kleijn op de Van Egmondstraat 66 in Scheveningen woont.

GEMEENTEWERKEN Bouw- en Woningtoezicht		Adres <i>St. Raphaelstr. 1</i>		Vergunninghouder <i>C. Kleijn</i>
		Waarborgsom f <i>100,-</i>		<i>van Wierck</i>
Controle tijdens <i>bouw</i> verbouw		van <i>ged. veranderd winkel</i>		Vergunning verleend d.d. <i>7 JAN 1966</i>
Datum	Paraaf	Aantekeningen		
		<i>herstel boeking aanv.</i>		
		<i>ligt en regelwerk weghalen uit winkelruimte.</i>		
		<i>Gereed.</i>		
		<i>30/3-66</i>		
		1e Balklaag		
		d.d.		
		Gereed		
		d.d.		
		veringsrapport		
		d.d.		

De herstelwerkzaamheden van Gemeentewerken Bouw en Woningtoezicht aan de vergunninghouder de heer C. Kleijn (de vader van Leen) van 7 januari 1966.
Bron: bouwarchief Leidschendam-Voorburg

Mevrouw E. Kleijn-de Graaf (41 jaar) poseert vol trots voor de nieuwe winkel. Bron: familiealbum Leen Kleijn.

**HIER UW
ADVERTENTIE?**

Vraag naar de mogelijkheden!
info@erfgoedleidschendam.nl

Bij de officiële opening van de viswinkel van de familie Kleijn in 1966 staat de winkel vol met bloemen. Bron: familiealbum Leen Kleijn.

De vader van Leen Klein, de heer C. Kleijn in de viswinkel. Bron: familiealbum Leen Kleijn.

Mevrouw E. Kleijn-de Graaf (89 jaar) in tradionele Scheveningse dracht met omslagdoek, een momperts van batist en een hoofdijzer met gouden 'boeken'(sierknoppen) bij het sluiten van de viswinkel van haar zoon Leen Kleijn op 27 juni 2014. Bron: fotocollectie Idsard Bosman.

**Op uw dis,
tweemaal per week vis!
Hollandse nieuwe.**

Voor uw diner:
VERSE ZALM, TONG, TARBOT
Voor toast: GEFILEERDE PALING
GESNEDEN ZALM enz.

Dagelijks: VERSE ZEEVIS GEBAKKEN VIS
GARNALEN, HARING enz.

Vishandel C. Kleijn

Dinsdag op de markt
Woensdag de gehele dag geopend.

St. Raphaëlstraat 1
Bij PTT lab.

Telefoon 070-275040
Bezorging aan huis

Advertentie weekblad 'De Leidschendammer' van 28 maart 1979 Vishandel C. Kleijn.
Bron: krantencollectie Idsard Bosman.

**Meer dan 60 jaar het vertrouwde
adres voor al uw verse en
gebakken vis**

Zeevishandel
Fa. C. KLEIJN EN ZN.

St. Raphaelstraat 1, Leidschendam, telefoon 275040
Ook dinsdags op de markt bij Leidsenhage.

Advertentie zeevishandel Fa.C. Kleijn en Zn. uit 1988. Bron: krantencollectie Idsard Bosman

Leen Kleijn bezig met het fileren van de laatste vis.
Bron: fotocollectie Idsard Bosman

Naast het enige herstelwerkzaamheden aan de bestrating en het weghalen van stijl en regelwerk in het grote raamkozijn aan de voorzijde van het pand zou het exterieur nagenoeg ongewijzigd blijven.

In 1918 begon de overgrootvader van Leen als visventer, hij bezorgde vis met een bakfiets in de regio van Scheveningen. In 1947 nam zijn opa de heer C. Kle-

ijn de zaak over. Daarna kwam C. Kleijn jr die de viswinkel aan St. Raphaelstraat begon. Leen Kleijn sprong af en toe wel eens bij in de zaak van zijn ouders, maar is uiteindelijk nooit meer weggegaan.

Leen Kleijn en zijn vrouw waren naast de winkel ook elke dinsdag met vaste regelmaat met hun kraam op de weekmarkt in Leidsenhage te vinden.

De buurt komt bijeen om afscheid te nemen van de viszaak van Leen Kleijn.
Bron: fotocollectie Idsard Bosman.

AFSCHEID

Als Leen in de loop van 2014 de pensioengerechtigde leeftijd van 65 jaar bereikt, besluit hij dat het tijd wordt om 'het haringmes terug in zee te gooien'. Hij kijkt als ambachtelijke visboer terug op bijna 50 jaar plezierig werken.

Op 27 juni 2014 is de viszaak 's morgens voor de laatste keer open. In de loop van de middag is er op verzoek van Leen

ruimte voor de vele (vaste) klanten waaronder de auteur om met een hapje en een drankje afscheid te komen nemen.

Na de opheffing van de viswinkel komt er geen nieuwe winkel in. Het pand wordt een woonhuis. Leidschendam is een viswinkel armer, maar een geschiedenisrijker.

Idsard Bosman

Heeft u een vlotte pen, ervaring met schrijven en zou u het leuk vinden om voor Erf Goed Nieuws te schrijven?

Laat het ons weten via:
info@erfgoedleidschendam.nl

Historisch onderzoek, tekst en
samenstelling Idsard Bosman

ERFGOED LEIDSCHENDAM

ERFGOED LEIDSCHENDAM

Postbus 3027

2260 DA Leidschendam

info@erfgoedleidschendam.nl